

1982/83:116

Tisdagen den 12 april

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes till en början av tredje vice talmannen.

1 § Svar på fråga 1982/83:344 om rekryteringen av åklagare

Anf. 1 Justitieminister OVE RAINER:

Herr talman! Gunilla André har frågat mig dels vad regeringen avser att göra för att komma till rätta med vakansproblemen inom åklagarväsendet, dels om regeringen är beredd att underlätta rekryteringen till åklagarväsendet genom att bl. a. behålla eller utöka notarietjänstgöringen inom åklagarväsendet, dels om regeringen är beredd att, i enlighet med en begäran från kommissionen mot ekonomisk brottslighet, ge klartecken till utbildning av fler åklagare.

I fråga om vakanserna har jag inhämtat att av åklagarväsendets totalt 606 åklagartjänster var 10 obesatta den 1 mars 1983. Det är således inte några större vakansproblem inom åklagarväsendet.

Kostnaderna för utbytestjänstgöring inom åklagarväsendet har bestritts inom ramen för ordinarie löneanslag. Genom de senaste årens anslagsminskningar har utrymmet för utbytestjänstgöring minskat. Någon notarietjänstgöring kan därför fortsättningsvis inte förekomma inom åklagarväsendet. Motsvarande gäller i princip för polisväsendet.

Redan nu är det ett begränsat antal notarier som får fullgöra utbytestjänstgöring. Av de angivna skälen har jag i budgetpropositionen väckt tanken att låta tingsrätterna och länsrätterna ensamma svara för notariemeriteringen. En sådan åtgärd torde inte få några menliga effekter när det gäller rekryteringen till åklagarbanan. Rekryteringsbasen till den banan är f. n. god.

På Gunilla Andrés tredje fråga kan jag svara att regeringen redan har beslutat att riksåklagaren får anta ytterligare åklagaraspiranter, i enlighet med vad kommissionen för ekonomisk brottslighet, efter samråd med riksåklagaren, har föreslagit.

Tisdagen den
12 april 1983

*Om rekryteringen
av åklagare*

Anf. 2 GUNILLA ANDRÉ (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga, som jag ställde den 15 mars. I dag har vi den 12 april. Det har således gått nästan en månad sedan jag tog upp frågan om situationen på åklagarsidan. Enligt riksdagsordningen bör fråga besvaras vid den frågestund som infaller närmast efter sex dagar från det att frågan lämnades till kammarskansliet. Anledningen till dröjsmålet känner jag inte till, men jag hoppas att det finns ett godtagbart skäl.

I själva sakfrågan har det naturligtvis hunnit hända en del. Kanske medverkade min fråga till att påskynda handläggningen.

Den satsning som tidigare regeringar gjort för att bl. a. komma till rätta med den ekonomiska brottsligheten har nu åstadkommit ett ökat tryck på åklagarväsendet. Arbetsläget vid vissa åklagarmyndigheter närmar sig nu det ohållbara, och därför krävs flera samverkande insatser. En väg är att öka utbildningen, och som framgår av svaret kommer detta nu att ske. Det tycker jag är bra.

En annan fråga som jag ställde var om regeringen är beredd att underlätta rekryteringen till åklagartjänster genom att bibehålla eller utöka notarietjänstgöringen inom åklagarväsendet, s. k. utbytestjänstgöring. Jag tror att denna tjänstgöring har stor betydelse från många synpunkter, inte minst för att få unga jurister att gå vidare på åklagarbanan.

Justitieministern hänvisar i sitt svar till kostnadsläget. Han anför alltså kostnadsskäl för att tanken har väckts att man skall minska antalet personer som skall få utbytestjänstgöring inom åklagarväsendet. Men är det inte, justitieministern, en fråga om från vilket konto pengarna skall tas? Justitieministern har i annat sammanhang hävdat att det inte skall ske någon minskning av den totala notarietjänstgöringen. Då måste väl utbildningen betalas på något ställe?

Anf. 3 Justitieminister OVE RAINER:

Herr talman! Jag beklagar att svaret har kommit så sent. Ärligt talat känner jag inte till någon annan godtagbar anledning än att jag har varit utomlands i ett par veckor. Såvitt jag vet har uppskjutandet av besvarandet skett i samförstånd med kammarskansliet. Det är det enda jag kan säga. Jag beklagar mycket att svaret har dröjt.

Så till sakfrågan: Det är klart att man kan diskutera notarietjänstgöringen. Jag var för många år sedan själv med om att ta initiativet till en cirkulation mellan olika tjänster inom rättsväsendet. Det gällde åklagare, poliser, domare och även advokatväsendet. Under de nio år som jag har varit borta har det visat sig att svårigheterna har varit större än vad vi då förutsatte. Det är jag den förste att beklaga, för jag tror att det är ytterligt värdefullt att denna möjlighet till cirkulation finns.

Om man nu slopar utbytestjänsterna för det naturligtvis med sig att färre juris kandidater årligen kan beredas notarieplats. Den effekten kan motverkas, om man i stället avkortar notarietjänstgöringen till två år. I själva verket skulle en sådan avkortning leda till att vi fick ett inte obetydligt antal

fler jurister på notarieplats. Detta är något som jag tror att vi har anledning att undersöka närmare.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om rätt att använda
punktskrift i
domstolsprocess
m. m.*

Anf. 4 GUNILLA ANDRÉ (c):

Herr talman! Denna fråga om notarieutbildningen har, som justitieministern väl känner till, varit uppe till behandling i justitiekommittén och här i kammaren. Från utskottets sida har vi vid flera tillfällen uttalat oss positivt om möjligheterna till utbytestjänstgöring för de nytexaminerade juristerna. Vi har ansett att det har varit värdefulla erfarenheter som de har fått ta del av från flera olika verksamhetsgrenar inom rättsväsendet.

För någon vecka sedan – tydligen under den tid då justitieministern på grund av utrikes resa inte hade tillfälle att närvara här i kammaren – uttalade vi att man från regeringens sida nu bör ta sig en ordentlig funderare på huruvida man inte kan behålla den här ordningen med utbytestjänstgöring. Jag hoppas självfallet att denna viktiga fråga nog kommer att övervägas i departementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Svar på fråga 1982/83:345 om rätt att använda punktskrift i domstolsprocess m. m.

Anf. 5 Justitieminister OVE RAINER:

Herr talman! Maj Kempe har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att punktskrift skall få användas vid olika rättsinstanser.

Rättegångsbalken och motsvarande lagstiftning på förvaltningsområdet utgår från att inlagor och andra handlingar som kommer in till domstolarna och förvaltningsmyndigheterna skall vara avfattade på svenska. Detta är viktigt inte minst med hänsyn till offentlighetsprincipen.

Om en inlaga inte är avfattad på svenska, kan rätten enligt 33 kap. 9 § rättegångsbalken antingen uppdra åt någon lämplig person att översätta inlagan eller också förelägga den som har gett in inlagan att själv ombesörja översättningen.

Det fall som Maj Kempe har tagit upp rör den situationen att en inlaga till rätten visserligen uppfyller det formella kravet att vara avfattad på svenska men är skriven med punktskrift. Det fallet är inte uttryckligen reglerat. Frågan huruvida 33 kap. 9 § rättegångsbalken kan tillämpas även i det fallet prövas f. n. av JO efter anmälan i det konkreta ärende som har aktualiserat Maj Kempes fråga. Jag är därför inte beredd att nu uttala mig närmare i saken. Frågan om det finns behov av ytterligare lagstiftning på området vill jag bedöma bl. a. med ledning av vad JO har kommit fram till.

Tisdagen den
12 april 1983

*Om rätt att använda
punktskrift i
domstolsprocess
m. m.*

Anf. 6 MARIE-ANN JOHANSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på frågan, som Maj Kempe har ställt. Hon är tyvärr förhindrad att själv ta emot svaret, eftersom hennes uppdrag som ersättare har upphört. Frågan ställdes f. ö. redan den 16 mars.

Som framgår av svaret är frågan ställd mot bakgrund av en händelse i Lund, där en person besvarade en skrivelse från tingsrätten och då använde punktskrift.

Tingsrätten ville till en början inte acceptera detta utan begärde in en ny inlaga i, som man uttryckte det, klartext. Nu redde just det här fallet upp sig så småningom, och personen i fråga fick lämna sin skrivelse i punktskrift.

Men frågan har principiell räckvidd. Det är allvarligt att punktskrift över huvud taget ifrågasätts när det gäller skriftväxling med myndigheter, kanske speciellt när det gäller rättsliga myndigheter.

Det är ju fråga om att själv, utan inblandning av någon utomstående, kunna skriva och alltså också ha kontrollen över vad som skrivs. Detta är särskilt viktigt beträffande rättsliga frågor. Den här möjligheten måste också synskadade ha. Det är f. ö. genant att det i vårt högtekniserade samhälle skall vålla problem, om någon lämnar en skrivelse i punktskrift, samtidigt som det i debatten talas om hur den nya tekniken skall bidra till att radera många hinder för handikappade. Det här hindret borde, enligt min mening, ha raserats för länge sedan.

I rättegångsbalken står det alltså att en inlaga till en domstol måste vara skriven på svenska. Det är allt vad som sägs. Om en inlaga som är avfattad på svenska men skriven med punktskrift skall accepteras är inte reglerat, vilket justitieministern också nämnde i svaret. Det borde vara självklart att det skall accepteras, men att det inte förhåller sig så lär oss alltså fallet i Lund. Enligt min mening måste det alltså på något sätt slås fast att man äger rätt att använda punktskrift.

Justitieministern vill inte uttala sig i dag, eftersom frågan just nu prövas av JO. Jag kan acceptera detta, men tycker det är beklagligt att det dröjer, innan vi får klarhet i frågan. Det är emellertid min förhoppning att även JO kommer fram till att det är en självklarhet att synskadade skall få använda punktskrift vid skriftväxling med myndigheter. De tekniska problemen måste i detta fall vara ganska löstlösta. Offentlighetsprincipen kan inte hindra, utan det måste vara möjligt – här finns det ju också en reglering – att översätta handlingarna. Vi får alltså avvakta och återkomma i ärendet.

Anf. 7 Justitieminister OVE RAINER:

Herr talman! Det behöver kanske inte ta så lång tid. Kommer JO till det resultatet att rättegångsbalkens regler är tillämpliga även då det gäller inlagor skrivna med punktskrift, är ju frågan löst. Blir det däremot så, att JO inte kommer fram till detta resultat, kan frågan om en ändring av lagstiftningen tas upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1982/83:370 om åtgärder för att stödja den sandinistiska regimen i Nicaragua

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

Anf. 8 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Eva Hjelmström har frågat mig om jag avser fördöma Förenta staternas inblandning i Nicaragua och vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att söka stödja den sandinistiska regeringen i dess ansträngningar att åstadkomma en demokratisk utveckling.

Under en längre tid har det i norra Nicaragua, nära gränsen mot Honduras, förekommit nästan dagliga sammanstötningar mellan å ena sidan sandinist-arméns reguljära styrkor, reserv och milis och å andra sidan rebellgrupper bestående av f. d. medlemmar i den störtade diktatorn Somozas nationalgarde. Under de senaste månaderna har rebellgruppernas aktivitet ökat, och ytterligare grupper har trängt in från norr.

Det är tydligt att rebellerna vill destabilisera läget i Nicaragua i hopp om att detta skall leda till sandinistregeringens fall. Deras aktivitet tjänar därmed de privilegierade grupper som motsätter sig kraven på en drägligare tillvaro för bredare befolkningslager och en demokratisk samhällsutveckling.

Svenska regeringen ser allvarligt på den senaste tidens stridigheter i Nicaragua. Rebellgrupperna och de krafter som stödjer dem bidrar till att öka våldet och spänningarna i Centralamerika. Faran för att stridigheterna i Nicaragua skall sprida sig inom regionen är överhängande. Det är uppenbart att Somozaanhängarnas aggression inte kunnat äga rum utan ett betydande utländskt stöd.

Förenta staterna har hävdat att man har ett särskilt ansvar för situationen i Centralamerika. Den svenska regeringen anser att Förenta staterna bör utnyttja sitt inflytande till att gynna en fredlig utveckling, avspänning och nedrustning i regionen. Såsom den svenska regeringen framhållit vid tidigare tillfällen är en förutsättning för politiska lösningar av konflikterna i Centralamerika att alla vapenleveranser, all vapentrafik och allt militärbistånd till och inom regionen upphör. Vidare måste de olika ländernas territoriella integritet och rätt till självbestämmande, utan inblandning utifrån, respekteras.

Sverige har lämnat Nicaragua bistånd alltsedan sandinisterna kom till makten 1979. Det var i inledningsskedet fråga om återuppyggnadsbistånd. Biståndet har därefter gradvis övergått till reguljärt utvecklingssamarbete, och Nicaragua ingår numera i kretsen av programländer. Regeringen föreslår i årets budgetproposition en höjning av biståndet från 50 milj. kr. till 75 milj. kr. Om riksdagen godkänner förslaget innebär det att Nicaragua får den relativt sett största landramsökningen av programländerna. Med anledning av de prekära försörjningsförhållandena i landet har Sverige vidare i flera omgångar lämnat katastrofbistånd. Senast beslutade regeringen att skänka 10 000 ton vete. Det anlände till Nicaragua förra månaden. Regeringen avser att också fortsättningsvis stödja den sandinistiska regeringen genom utvecklingssamarbete i olika former.

*Om åtgärder för
att stödja den
sandinistiska regi-
men i Nicaragua*

Tisdagen den
12 april 1983

*Om åtgärder för
att stödja kurdiska
minoriteter*

Anf. 9 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på min fråga.

Vpk har i åtskilliga sammanhang uttryckt sin solidaritet med Nicaraguas folk och sin avsky för den politik som Reaganadministrationen för. Inte bara i Nicaragua utan i hela Centralamerika. Förenta staterna understöder ju där blodbesudlade regimer inte bara militärt utan också ekonomiskt. Man försöker på allt sätt försvåra för de få progressiva regimer som finns i området. Jag tänker då inte bara på Nicaragua, utan också på Cuba och Grenada, där man fruktar att man står närmast i tur.

Nicaragua har kommit att stå som en symbol för de förtryckta folken i andra länder i Centralamerika och betraktas därför av CIA och USA-administrationen som särskilt farligt. Det är därför man fört ett ekonomiskt krig mot landet och nu också genomfört en regelrätt militär invasion. Honduras har blivit något av USA:s polis i området och förvandlats till ett starkt fäste för de imperialistiska krafterna. Senast i går kunde vi i massmedia läsa om hur nya s. k. rådgivare koncentreras till områdena vid gränsen till Nicaragua. Därtill kommer det stöd som USA tidigare gett genom uppbyggandet av baser och liknande.

Jag tycker det är bra att utrikesministern klart uttalat att dessa trupper av Somozaanhängare, som är understödda av USA, tjänar de privilegierade grupper som motsätter sig kraven på en drägligare tillvaro för bredare befolkningslager och en demokratisk samhällsutveckling. Det är också bra att utrikesministern konstaterar att Somozaanhängarnas aggression inte kunnat äga rum utan ett betydande utländskt stöd och att utrikesministern i det sammanhanget direkt pekar ut Förenta staterna, även om jag tycker att det kanske är en något mild skrivning vad gäller Förenta staterna. Jag uppfattar det ändå så, att man lägger huvudansvaret där för den utveckling som har skett.

Herr talman! Jag fick senast i dag en skrivelse från den nicaraguanska ambassaden där det sägs att Nicaragua inte står ensamt. Jag hoppas att den svenska regeringen än mer intensifierar sina ansträngningar att se till att den demokratiska utvecklingen i Nicaragua får fortsätta.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på frågorna 1982/83:373, 374 och 376 om åtgärder för att stödja kurdiska minoriteter

Anf. 10 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att stödja den kurdiska minoriteten i Turkiet.

Oswald Söderqvist har ställt en fråga till mig hur regeringen bedömer situationen för kurderna i Irak och hur avvisningarna av dessa människor från Sverige motiveras.

Eva Hjelmström, slutligen, har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser

vidta för att stödja kurderna i Iran.

Jag besvarar de tre frågorna i ett sammanhang.

Vad gäller Turkiet har den nuvarande militärregimen knappast inneburit någon förändring för kurderna som befolkningsgrupp. Detta gäller de ca 7 miljoner som utgör lokal befolkning i östra Turkiet. Under förutsättning att de accepterar den turkiska statsbildningen och språket har de i princip samma möjligheter som andra till studier, statlig tjänst etc. För dem som varit eller är engagerade i verksamhet som anses hota landets territoriella integritet har dock situationen hårdnat.

Massrättegångar pågår i flera städer mot medlemmar i PKK (Partiya Karkeren Kürdistan) och andra kurdiska organisationer som strävar efter en självständig kurdisk stat. En del av de rättsliga åtgärderna inleddes dock redan före militärkuppen.

Vad allmänt gäller frågan om de mänskliga rättigheterna i Turkiet torde ingen osäkerhet kunna råda om den svenska regeringens inställning. Vi har bl. a. anmält Turkiet till den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna.

Irak är det land där de kurdiska autonomisträvandena varit starkast och mest framgångsrika genom åren. Intrycket är att många kurder i dag – om än motvilligt – är beredda acceptera en existens med viss grad av egen identitet inom den irakiska samfälligheten. Även om autonomi är begränsad åtnjuter kurderna rättigheter som inte har någon motsvarighet i övriga länder med kurdisk minoritet.

Oswald Söderqvist har i sin fråga velat göra gällande att kriget mellan Iran och Irak drabbar den kurdiska befolkningen i Irak särskilt hårt eftersom stridshandlingarna framför allt förs i kurdiska områden. Detta är inte helt riktigt. Kriget har under det senaste året snarare förts längre söderut. Däremot har kurderna naturligtvis i likhet med övrig befolkning drabbats av krigets följdverkningar.

Situationen för kurderna i Iran kännetecknades under Khomeiniregimens första år av en viss förbättring. Detta har sedermera ersatts av en alltmer hårdnande attityd från centralmaktens sida. Motsättningarna mellan Iran och Irak har bl. a. medfört att regeringarna i Teheran resp. Bagdad sökt utnyttja traditionell fiendskap i motståndarlandet mellan militanta kurdiska rörelser och centralmakten där. Detta förhållande torde alltså karaktärisera läget i de kurdiska områdena på ömse sidor om gränsen.

Det är svårt att dra några generella och säkra slutsatser beträffande kurdernas situation: den varierar från land till land och från tid till annan. Vad gäller flyktingar från dessa områden har jag informerats att vad gäller avvísningar görs – liksom i alla fall där politiska skäl åberopas av den person som önskar stanna i Sverige – en mycket noggrann undersökning av omständigheterna i det enskilda fallet. Personer som bedöms ha grundade skäl för sina ansökningar utvisas självfallet inte. Den flyktingpolitiska bedömningen avseende asylsökande från Iran och Irak har invandrarminister Anita Gradin redovisat i ett svar den 5 april till Ola Ullsten.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om åtgärder för
att stödja kurdiska
minoriteter*

Tisdagen den
12 april 1983

*Om åtgärder för
att stödja kurdiska
minoriteter*

Anf. 11 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Kurderna är en befolkningsgrupp med eget språk, egen kultur, egen religion osv. De är spridda över ett antal länder. Den största gruppen finns i Turkiet med 7 miljoner, som utrikesministern säger i svaret.

I Turkiet förvägras de 7 miljoner kurderna över huvud taget rätten att utöva sin egen kultur, sin egen religion och sitt eget språk. Man förbjuder dem t. o. m. att nämna ordet "kurd" – den som gör det i Turkiet spärras in i något av militärdiktaturens fängelser. Jag tycker därför att följande skrivning i svaret är något märklig: "Under förutsättning att de accepterar den turkiska statsbildningen och språket har de i princip samma möjligheter som andra till studier, statlig tjänst etc."

Den rätten skall kurderna ha och samtidigt få leva som kurder, tala sitt språk, osv. – det måste väl ändå vara en självklarhet. Jag förstår inte att man kunnat skriva in detta i svaret.

Vi vet också att man i juntans nya konstitution har skrivit in ytterligare diskriminering av kurderna. Man har alltså i lag fastställt undertryckandet av det kurdiska språket. Över huvud taget riktar sig den nya militärdiktaturens konstitution mot kurderna.

Visst har Sverige agerat och gjort en hel del när det gäller kurderna – jag skall inte förneka det – och det tycker jag är bra. Men det är något märkligt att Sverige inte har gjort någonting i FN. Vad är anledningen till det?

Jag har läst tre av utrikesministerns tal. I utrikesministerns jungfrutal i FN i oktober förra året förekom inte ett ord om kurdernas situation i Turkiet eller i Iran. Inte heller i utrikesministerns deklaration i samband med utrikesdebatten förra månaden förekom ett enda ord om kurderna. Jag har också läst ett tredje tal, som utrikesministern höll på utrikespolitiska institutets årsmöte den 16 december förra året. Inte heller där någonting om kurderna.

Vad beror detta på? Är det hänsyn till vissa länder, som haller pa och förtrycker kurderna? Eller är det hänsyn till någon stormakt? Eller är det bara en ren tillfällighet att det har blivit på det här sättet? Jag tycker att det kräver ett svar. Är, herr utrikesminister, regeringen nu beredd att i FN ta upp frågan om kurdernas situation?

Anf. 12 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på frågan.

Det är riktigt när det gäller den del av svaret som rör min fråga, nämligen om Irak, att det är det land där kurderna har nått en viss förbättring jämfört med tidigare och att de har det bättre där än vad de har i Iran och Turkiet, som berörs i de andra avsnitten.

Det kan också vara riktigt att kriget flyttar på sig och att man för tillfället har kommit längre söderut i gränstrakterna mellan Irak och Iran med de stora krigshandlingarna. Men det betyder ju inte att de kurdiska områdena har varit oberörda av kriget. Det har inte bara varit fråga om indirekt påverkan – som framskymtar i svaret – utan också direkt påverkan, åtminstone i krigets

begynnelsekede. En ganska stor folkomflyttning av irakiska kurder har bevisligen förekommit över gränsen till Iran.

Då kommer vi in på en sak som egentligen berörs under den frågerubrik som gäller Iran. Det är klart att det har funnits, och finns, motsättningar mellan de olika kurdiska grupperingarna samt att det har utnyttjats av statscheferna och regeringarna i de olika staterna.

Vad jag huvudsakligen ville understryka i min fråga var det faktum att vi avvisar flyktingar. Utrikesministern hänvisar till vad invandrarminister Anita Gradin har sagt. Men när man läser i protokollet vad Anita Gradin sagt i detta ärende, finner man att hon hänvisar till vad utrikesministern uttalat. Det kan ju vara bekvämt för statsråden att hänvisa till vad ett annat statsråd har sagt. Men det vore ändå bra om vi kunde få litet mera konkreta besked.

När det gäller kurder som flyr från Irak över gränsen till den iranska sidan finns det uppgifter om att de har haft mycket stora svårigheter. De grupper av irakiska kurder som kommer över gränsen och som föredrar att samarbeta med Khomeiniregimen i Iran får naturligtvis inga svårigheter – det finns kurder och kurder. Naturligtvis kan man inte heller säga att de flyr. Men de irakiska kurder som flyr över gränsen på grund av krigshandlingar etc. och som inte vill samarbeta med Khomeiniregimen kommer att få, och har haft, svårigheter. I mycket stor omfattning har de försökt att ta sig från Iran. Några av dem har kommit hit. I en del fall har sådana flyktingar skickats tillbaka.

Min fråga blir: Är det förenligt med vår flyktingpolitik att skicka tillbaka irakiska kurder, som har kommit över gränsen till Iran men som där har råkat i svårigheter och sedan flytt därifrån? Det är vad som är viktigt i detta sammanhang. I några fall har det förekommit att vi har skickat tillbaka flyktingar till Iran, vilka bevisligen inte har mått bra av det.

Anf. 13 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Också jag tackar utrikesministern för svaret.

Min fråga gäller alltså kurderna i Iran. Ingen kan vara ovetande om det skräckvälde som den Khomeiniska regimen utövar. Jag vill bara erinra om Amnesty Internationals senaste rapport, från i februari. Den är en skakande, för att inte säga outhärdlig, läsning. Också i Sverige har många protesterat. Det gäller inte minst fackföreningarna.

Det är ett faktum att ett regelrätt krig förs mot de iranska kurderna. Massakrer på hela byar förekommer. Tyvärr har detta föga uppmärksamats i svensk press. Men i utländsk press – jag har här ett antal artiklar – redovisar man nakna fakta.

Jämsides med kriget mot Irak förs ett krig mot kurderna, vilket fått ren terrorkaraktär. I viss utsträckning gäller det att skrämja civilbefolkningen att inte stödja kurderna i deras kamp för sina rättmätiga krav. Bertil Måbrink frågade nyss Lennart Bodström varför han inte tagit upp detta i sina tal. Också jag tycker att utrikesministern här är synnerligen lägmäld. Kan det bero på statsministerns medlarroll i kriget mellan Iran och Irak? Eller beror

Tisdagen den
12 april 1983

*Om åtgärder för
att stödja kurdiska
minoriteter*

det på Sveriges alltmer utökade handel med den omvittnat mordiska regimen i Iran? Sådana fakta borde inte få förhindra den svenska regeringen att såväl politiskt som humanitärt stödja de iranska kurdernas sak. Jag vet att det franska regeringspartiet och även det österrikiska ger sitt stöd i betydligt större utsträckning. Sedermera har jag också fått reda på att även labourpartiet i England kommer att ta emot representanter för kurderna i Iran.

Det gäller således inte bara den politiska utan också den rent humanitära sidan av problemet. Den svenska regeringen borde, bl. a. via Paris, kunna kanalisera humanitärt bistånd, som man är i mycket stort behov av. Inom de befriade områdena finns det t. ex. bara två sjukhus med en mängd skadade och sårade. Det gäller inte minst barn. Det finns tiotusentals flyktingar som behöver allt stöd som de kan få. Och – vilket också har tagits upp här tidigare – de behöver hjälp till att utveckla sitt eget språk. Också här borde man från svensk sida kunna göra insatser.

Jag tycker inte att utrikesministern ger något svar på dessa frågor, de politiska frågorna och de humanitära frågorna. Är den svenska regeringen beredd att humanitärt stödja kurderna i Iran?

Anf. 14 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Låt mig först erinra om det faktum att kurderna finns i sex länder, förutom i de tre länder som nu blivit nämnda också i Libanon, Syrien och Sovjetunionen. De utgör således inte en enhetlig självständighetsrörelse, som fallet är i andra sammanhang där en befolkningsgrupp är splittrad.

I Turkiet finns det olika delorganisationer. Det finns ingen enhetlig kurdisk rörelse i Turkiet – någon sådan har aldrig existerat. I stället finns där ett antal mindre, lokalt baserade organisationer.

Det är inget tvivel om att det pågår massrättegångar i flera olika städer mot medlemmar av de aktuella organisationerna, och mycket tyder på att många av de åtalade kurderna utsätts för tortyr. Detta är som bekant en av de punkter som ingår i vår anmälan mot Turkiet till Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna.

I Irak är läget också mycket allvarligt – en hel del grupper lever i stark fientlighet mot den irakiska styrelsen. Men vi har inte uppfattningen att läget har försämrats.

I Iran har däremot en försämring skett under senare år.

Sverige avvisar inte den som riskerar förföljelse i sitt hemland. Men den omständigheten att någon är kurd medför inte automatiskt att vederbörande betraktas som flykting. En undersökning sker i varje individuellt fall.

Anf. 15 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Det var en "öronbedövande" tystnad från utrikesministerns sida när det gäller agerandet i FN. Skall det gälla i fortsättningen också för Sveriges vidkommande? Vad är anledningen till att Sverige inte har tagit upp kurdernas situation i FN? Skall jag tolka utrikesministerns tystnad så, att mitt

påstående stämmer, att det är hänsyn till vissa länder som gör att man inte tar upp frågan?

Det är uppenbart att de åtgärder som Sverige hitintills vidtagit i internationella sammanhang inte är tillräckliga, därför att förtrycket och brutaliteterna mot kurderna i Turkiet och Iran fortsätter och ökar.

Då är ju frågan, som jag redan har ställt: Tänker Sverige ta upp denna fråga i FN? Jag vill ha ett svar på den frågan.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om åtgärder för
att stödja kurdiska
minoriteter*

Anf. 16 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Vi har debatterat den kurdiska frågan här i kammaren tidigare. Också frågan om den kurdiska befolkningsgruppens splittring har varit uppe åtskilliga gånger. Det är självfallet en splittrad grupp. Men jag tycker inte att det är något bra argument att hänvisa till det, för som vi alla väl känner till är det historiska fakta som ligger bakom detta. Som jag sade vid något tillfälle för några år sedan till utrikesminister Ullsten kan man inte vägra att ta upp kurdernas sak, när de nu vädjar till det internationella samfundet, bara därför att kurderna är splittrade till följd av att de har blivit illa behandlade av stormakterna i den historiska processen och på grund av andra omständigheter. Olika grupper kan vara splittrade inbördes, men man kan inte skylla på det och för den skull inte driva deras sak.

Sedan vill jag säga några ord om flyktingarna. Flyktingar som förföljs i sitt hemland skall alltså få asyl, det är klart. Om det nu kommer kurder från Irak över till Iran på grund av att de förföljs i sitt hemland men förföljs också i Iran, då är det inte så särskilt humanitärt att skicka dem tillbaka till Iran. Det finns olika grupper kurder – jag håller med utrikesministern om det – som kommer över från Irak och kollaborerar med Khomeiniregimen och angriper sina kurdiska bröder på den iranska sidan. Men dem talar jag inte om här. Jag talar om de andra. Man måste vara mycket noga med att ta reda på vilken grupp kurderna i fråga hör till, innan man sänder dem tillbaka och säger att de inte är förföljda i sitt hemland.

Anf. 17 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag vill instämma i vad de bägge tidigare talarna Bertil Måbrink och Oswald Söderqvist anförde. Jag tänkte också ta upp det här att kurderna skulle vara splittrade. Det faktum att kurderna är splittrade kan ju inte förhindra och har aldrig tidigare förhindrat en svensk regering att agera vare sig politiskt eller, vad jag särskilt tryckte på, humanitärt för att verkligen ge hjälp åt kvinnorna, barnen och den terroriserade kurdiska befolkningsgruppen i Iran. Jag tycker att utrikesministern borde ta fasta på vad flera partibröder i Västeuropa faktiskt också har tryckt på, nämligen att det finns ett mycket stort behov av medicinsk hjälp och över huvud taget humanitärt bistånd.

Det är brådskande, därför att Khomeiniregimen, som jag tidigare beskrev, uppenbarligen planerar nya terrorangrepp mot just kurderna i Iran.

Jag kan inte låta bli att anmärka litet på att utrikesministern upprepar att situationen för kurderna i Iran under Khomeiniregimens första år känne-

*Om åtgärder för
att stödja kurdiska
minoriteter*

tecknades av en viss förbättring. Mycket sämre än under schahens tid trodde man faktiskt inte att det kunde bli. Men det förefaller som om det nu kommer att bli så. Där krävs alltså allt politiskt och humanitärt stöd.

Anf. 18 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Den "öronbedövande tystnad" som herr Måbrink tyckte sig höra när det var fråga om vad Sverige kan göra i FN sammanhänger med att det inte var så lätt att på den utmätta talartiden svara tre frågeställare. Låt mig säga, att om det skall finnas någon som helst utsikt till framgång när det gäller att ta upp frågan om kurdernas situation i FN, krävs det stöd från en omfattande internationell opinion. Vi kan inte där yrka på att kurderna i de sex stater som det här är fråga om skall bilda en egen enhetlig stat, som vi kunnat göra i fråga om andra nationaliteter. Vad vi kan göra för kurderna är att hjälpa individuellt var och en som kommer hit och kan styrka sig vara flykting. Men var och en som är kurd och kommer hit behöver inte med nödvändighet vara en flykting. Det får prövas individuellt som i vilket annat fall som helst.

Anf. 19 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag kan inte acceptera det svar som utrikesministern ger när det gäller huruvida vi skall ta upp frågan i FN eller inte. Av den anledningen att det inte finns en tillräcklig internationell opinion skall man inte i FN kunna ta upp en fråga om ett oerhört förtryck av en stor befolkningsgrupp.

Så kan man inte hantera den här frågan. Tvärtom måste något land gå i bräsch och driva frågan i FN. Endast på det sättet kan man få fram en opinion.

Anf. 20 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag vill bara instämma i det Bertil Måbrink sade. Jag tycker att det var ett mycket egendomligt argument som utrikesministern anförde. Frågan har varit uppe i kammardebatter tidigare, och utrikesutskottet har också skrivit på detta konstiga sätt.

Om Sverige vill göra en insats för någon förtryckt minoritet eller för någon grupp av människor, kan man inte säga att det inte finns någon internationell opinion för detta. Då skulle Sverige nästan aldrig kunna ta upp viktiga frågor eller vara ett föregångsland, vilket Sverige ändå varit i många fall. Jag tycker alltså att det var ett mycket dåligt argument.

Också jag anser att det är konstigt när utrikesminister Bodström säger att vi bara kan ställa upp för enskilda individer. Här gäller det ändå en stor befolkningsgrupp. Man kan tvista om dess storlek – några miljoner hit eller dit. Men låt oss säga att det är ungefär 20 miljoner människor, som i många av länderna – och det är dem vi speciellt har tagit upp – förvägras att utnyttja sitt eget språk, att använda sin egen kultur, osv. Då kan man inte bara tala om individer, utan vi måste också stödja folkgruppen som sådan!

Anf. 21 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Helt kort! Utrikesministern talar om en internationell opinion. Då vill jag ställa den raka och enkla frågan:

På vilket sätt togs den här frågan upp på Socialistinternationalens senaste möte?

Den andra frågan, som jag har ställt två gånger tidigare, har jag inte fått svar på, nämligen huruvida den svenska regeringen är beredd att hjälpa kurderna i Iran med humanitärt bistånd, bl. a. medicinskt bistånd.

Jag vidhåller att det är andra skäl som gör att den "öronbedövande" tystnad som vi inte anses höra vidlåder utrikesministerns svar.

Anf. 22 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Det torde stå klart för alla att de uppräknade länderna, Turkiet, Iran och Irak, inte spelat någon roll i Socialistinternationalen, som sysslade med andra frågor.

Den rätta platsen att ta upp dessa frågor är naturligtvis Förenta nationerna. Där vänder vi oss emot förtryck mot etniska, religiösa eller rasliga minoriteter i vilket land som helst. Det finns inget försvar för det förtryck som kan förekomma i de länder det nu är fråga om.

Jag kan vidare omöjligen gå med på att en kurd som kommer till Sverige och begär att få ställning som flykting skall undgå den prövning som gäller för var och en som söker flyktingstatus hos oss.

Anf. 23 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Det är riktigt att Sverige i FN vänder sig mot förtryck av etniska minoriteter, osv. Det är också riktigt att Sverige brukar nämna förtryckare och förtryckta vid namn. Jag anser att man skall vara konsekvent och göra det också när det gäller kurderna och dess förtryckare. Det är för mig fortfarande oförklarligt varför den svenska regeringen så hårdnackat vägrar att göra det.

Det gällde också den borgerliga regeringen, och det gäller nu den socialdemokratiska. Det är precis samma sak. Det måste finnas en orsak, men jag tror inte att man kan få utrikesministern att ge förklaringen till att regeringen inte vill nämna kurderna vid namn i FN och där ta upp frågan om dem.

Anf. 24 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag är helt överens med utrikesminister Bodström om att man naturligtvis inte bara för att en person är kurd och kommer hit kan säga att hans sak inte skall prövas. Vad jag hängde upp mig på var att utrikesministern sade att det bara är individerna som vi kan ta hänsyn till. Vi måste naturligtvis också ta hänsyn till de förhållanden som folkgruppen i fråga lever under och varifrån dessa individer kommer.

Sedan kan jag inte underlåta att påpeka att vid tiden för händelserna i Polen på hösten 1981 fick ungefär 13 000 polacker som då befann sig här i Sverige – det var inte Lennart Bodström som var utrikesminister –

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förhållandena
i Etiopien*

uppehållstillstånd utan vidare och utan någon som helst individuell prövning. Det är tydligen en viss skillnad på kurder och polacker.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på frågorna 1982/83:375 och 387 om förhållandena i Etiopien

Anf. 25 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Oswald Söderqvist har frågat mig vilka åtgärder regeringen ämnar vidta med anledning av de alarmerade rapporterna om livsmedelsbristen i Etiopien.

Tore Nilsson har bett mig redogöra för Etiopiens behov av katastrofhjälp, ingrepp mot kyrkornas verksamhet i landet samt för repatriering av flyktingar från Djibouti. Han ber mig även redogöra för dessa händers inverkan på det svenska biståndet.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Den svenska regeringen följer kontinuerligt situationen i Etiopien.

Långvarig torka har försatt stora delar av Etiopien i ett svårt försörjningsläge. Livsmedelsbristen är särskilt stor i provinserna Wollo, Gondar, Tigré och Eritrea. Stora befolkningsgrupper har drabbats. F. n. lider närmare två miljoner människor av hungersnöd.

Enligt våra erfarenheter tar Etiopien väl hand om erhållit bistånd. Det hindrar inte att det i ett så fattigt land finns stora svårigheter att nå ut till alla hjälpbehövande. Ett särskilt problem utgör den bristande transportkapaciteten. Sverige har därför ställt sig positivt till att bistå Etiopien med planering och organisation av ett nationellt transportsystem för fördelning av katastrofhjälp inom landet. En flerårig insats av denna art bereds f. n. inom SIDA. Vidare har Svenska röda korset tidigare erhållit ett bidrag om 5,5 milj. kr. för att upprätta ett katastroflager med tillhörande fordonsverkstad i Addis Abeba.

För att tillmötesgå omedelbara hjälpbehov i Etiopien beslutade regeringen den 17 mars i år att bevilja 5 milj. kr. i extra bistånd för dels lokala transportkostnader, dels vegetabilisk olja. Bidrag till enskilda organisationers hjälparbete i de drabbade områdena har nyligen beviljats. Slutligen har Röda korset i dagarna ansökt om bidrag om drygt 5 milj. kr. för katastrofhjälp i Etiopien.

Sverige har vid flera tillfällen uttryckt sin oro över de ingrepp som har skett avseende kyrkornas verksamhet i Etiopien. Vi utgår ifrån att dessa ingrepp på lokal nivå inte nödvändigtvis är riktade mot kyrkornas verksamhet som sådan. Den svenska regeringen har klargjort att brist på respekt för de mänskliga rättigheterna och för kyrkornas verksamhet kan påverka den svenska biståndsoptionen i negativ riktning.

Vad beträffar de mänskliga rättigheterna har vissa framsteg gjorts. Förra hösten släpptes t. ex. över 700 politiska fångar. Den svenska regeringen

förväntar sig att denna positiva utveckling skall fortsätta.

Repatriering av etiopiska flyktingar i Djibouti har nyligen dryftats av företrädare för FN:s flyktingkommissariat (UNHCR), Djibouti och Etiopien. Parterna enades om ansvarsfördelningen vid en frivillig repatriering av flyktingar. Etiopien har proklamerat amnesti för de flyktingar som önskar återvända till hemlandet före utgången av 1983. Sverige stöder allmänt flyktingorganisationens ansträngningar att lösa flyktingproblemen genom frivillig repatriering och har tidigare i år lämnat bidrag till organisationen.

Regeringen följer noggrant utvecklingen i Etiopien och kommer att behandla SIDA:s insatsförslag om stöd till ett transportsystem för katastrofhjälp i positiv anda. Vårt bistånd till Etiopien kommer att följa de riktlinjer som fastlades vid förhandlingarna om utvecklingssamarbete för perioden den 1 juli 1982–den 30 juni 1984.

Anf. 26 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern också för svaret på den här frågan. Jag har ingen anledning att gå in i någon debatt med utrikesministern, för jag tycker att det är ett mycket bra svar. Det framgår tydligt att regeringen följer situationen, att hjälp har utgått och att ytterligare hjälp vid behov förmodligen kommer att utgå.

Jag tackar än en gång för svaret.

Anf. 27 TORE NILSSON (m):

Herr talman! Jag säger tack för svaret, men jag är rädd för att utrikesministern är godtrogen, om det som sägs i svaret är sant, nämligen att utrikesministern tror att Etiopien tar väl hand om hjälpen. Det har nog varit så en gång, men hur är det nu?

Min fråga föränleddes av tre uppgifter:

För det första föränleddes den av uppgiften om torka och hunger i Etiopien – ett land som jag haft stort intresse av ända sedan min barndom och vars historia jag följt, därför att svensk kristen mission började där redan på 1860-talet. Jag har också besökt landet ett par gånger, och jag har kännedom om det svenska biståndet sådant det var innan den socialdemokratiska regeringen tillträdde. Jag har också flera gånger interPELLERAT om förhållandena i Etiopien, bl. a. om Gudina Tomsa, kyrkoledaren som försvunnit. Nu är svälten i landet värre än någonsin, och ofriheten och förtrycket fortsätter.

För det andra föränleddes min fråga av att det talas om att flyktingar skall sändas eller lockas tillbaka till Etiopien. I en artikel i Le Monde den 18 februari talas om detta. 30 000 flyktingar, som lever i läger i Djibouti, förespeglas amnesti och god behandling i hemlandet. – Detta måste betvivlas. Vi har nyss från källor som jag inte kan nämna fått helt skrämmande upplysningar om hurudan verkligheten är för oläskande, om hur de brutalt fängslas precis som förr. Hur skall människorna i lägren i Djibouti kunna fara hem, när det inte finns någon frihet i landet?

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förhållandena
i Etiopien*

När utrikesministern säger i svaret att han förutsätter att kyrkorna ostört kan fortsätta sin verksamhet, kan jag tala om att många vittnen säger att man t. o. m. i kyrkornas undervisning för ungdomar mot sin vilja måste ha lektioner i marxism. Det tycker jag är helt otillständigt.

För det tredje föranleddes min fråga av att det alltmer bestämt hävdas i utländsk press att de livsmedel som skänks till de svältande, till barnen exempelvis, av regeringen omdirigeras till armén och även i ökande utsträckning till Sovjetunionen som betalning för vapen. Jag har här i min hand en artikel, som utrikesministern säkert själv har läst: "Starving babies' food sold for Soviet arms", vilket betyder ungefär att föda till svältande barn är betalning för Sovjets vapen. Man kan naturligtvis dementera detta, men en hel del människor som vistats i Etiopien och kommit hem därifrån har lämnat uppgifter om att detta är riktigt.

Det har t. ex. förekommit flera artiklar i Times om att den hjälp som skulle gå till Eritrea – man har nämnt 37 500 ton livsmedel i form av spannmål – i stället gått till armén. Jag håller med om att vi skall hjälpa Etiopien, men vi måste mycket noga undersöka om hjälpen når fram. Det kan inte betvivlas att det ligger en verklighet bakom uppgiften att maten i stället för att gå till de hungrande går till de stridande, som bl. a. undertrycker upprorsrörelser, och till betalning för de vapen man får från främmande håll.

Etiopien har blivit en bricka i det politiska spelet. Är det marxismen som skall ta hela Afrika? Det är det största gisslet för Etiopien – inte hungern.

Anf. 28 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Jag är medveten om att den artikel i den brittiska tidningen Sunday Times, som herr Nilsson citerade, återgivits i svensk press. Däremot har tidningen Times artikel påföljande dag inte återgivits, och i den tillbakavisades en rad av uppgifterna i Sunday Times. Sunday Times säger i sin artikel att Etiopien exporterar erhållen katastrofhjälp till Sovjetunionen, men såväl den brittiske ambassadören i Addis Abeba som hans kolleger i EG-länderna, som också ger mycken hjälp till Etiopien, har noga understrukit att någon etiopisk reexport av erhållen katastrofhjälp aldrig förekommit. World Food Program har ett eget noggrant kontrollsystem för sina livsmedelsleveranser.

EG och World Food Program svarar tillsammans för 80 % av den katastrofhjälp som levereras till Etiopien, och de anser båda att artikeluppgiften är helt orgrundad.

Sådana här uppgifter i massmedia, med antingen vaga eller ospecificerade källhänvisningar men med starka politiska undertoner, kan inte läggas till grund för regeringens beslut om hjälp till nödlidande.

När det sedan gäller situationen för kyrkorna, så är det säkerligen väl bekant för herr Nilsson, att vi i olika sammanhang har uttryckt det angelägna i att man från etiopiska statens sida respekterar kyrkorna. Vi har också kunnat konstatera att den etiopiska regeringen har uttryckt sin uppskattning över kyrkornas bidrag till Etiopiens utvecklingsansträngningar.

Herr talman! Jag har inte i någon svensk tidning sett återgivet vad som stod i den engelska tidningen. Men jag har fått fotokopior av artiklar ur engelsk press, och dessutom har jag sedan 30–40 år rätt god personlig kontakt med människor som känner Etiopien, Eritrea och Somaliland ganska bra. Jag skulle nog vilja rekommendera utrikesministern, även om jag inte betvivlar hans kapacitet och hans förmåga att ta reda på sådana uppgifter som han nu lämnat, att vara mycket skeptisk inför alla dementier som kommer från det här hållet. Den som känner till hur kyrkorna har behandlats, hur gement man har behandlat de kristna i dessa länder, tror inte att det finns någon lögn som man väjer för där borta. Och även om det finns organ som går in och kontrollerar och säger att det här inte är sant måste jag t. v. ändå sätta tilltro till uppgifter om att det faktiskt förekommer att den hjälp som skall gå till de nödlidande går till andra ändamål, och det är mycket beklagligt.

I övrigt är jag tacksam för att det finns uppgifter om att Röda korset och andra organisationer skall gå in och hjälpa. Jag hoppas verkligen att denna direkta katastrofhjälp skall nå fram. Det är då också mycket bra om det går att organisera just den här fördelningen av hjälptransporter och annat. Det kanske är en garanti för att hjälpen når fram. Men jag för min del är alldeles övertygad om att en mängd av de saker som från olika delar av världen skickats till detta område fram till i dag inte nått sina rätta mottagare.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1982/83:391 om utvandringen av judar från Sovjetunionen

Anf. 30 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Evert Svensson har beträffande utvandringen av judar från Sovjetunionen ställt följande frågor till mig:

1. Hur har utvandringen förändrats under senare år?
2. Hur har regeringen agerat till förmån för de judar i Sovjetunionen som önskar utvandra?
3. Är regeringen beredd vidta några vidare åtgärder i denna fråga?

I FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna sägs att "envar har rätt att lämna varje land, inbegripet sitt eget, och att återvända till sitt eget land". I Helsingforsöverenskommelsen åtar sig de deltagande staterna att "i positiv och humanitär anda behandla ansökningar från personer som önskar återförenas med medlemmar av sina familjer". Den svenska regeringen anser att dessa principer bör gälla oavsett nationalitet, ras eller religion och att det är varje stats plikt att leva upp till de utfästelser som gjorts i FN och i andra internationella sammanhang.

Samstämmiga uppgifter ger vid handen att utvandringen av judar från Sovjet minskat avsevärt de senaste åren. Medan i runda tal 50 000 judar fick utresetillstånd 1979 sjönk antalet därefter successivt för att förra året stanna

Tisdagen den
12 april 1983

*Om utvandringen
av judar från
Sovjetunionen*

Tisdagen den
12 april 1983

*Om utvandringen
av judar från
Sovjetunionen*

vid drygt 2 500. Under de två första månaderna i år lär endast drygt 200 judar ha fått utresetillstånd, vilket tyder på att det under 1983 kan bli fråga om ytterligare en kraftig nedskärning av antalet judiska emigranter. Parallellt med den här nedåtgående trenden kan man naturligt nog avläsa en ökning av antalet avslag på ansökningar om utresevisum. Uppgifterna härvidlag är dock mera osäkra.

Såväl den förra som den nuvarande svenska regeringen har vid flera tillfällen uttalat sin oro över de sovjetiska judarnas situation och över de sovjetiska myndigheternas ökade restriktivitet när det gäller att bevilja utresetillstånd för judar. I december 1982 i Madrid tog den svenska delegationen vid uppföljningsmötet till den europeiska säkerhetskonferensen (ESK) direkt med den sovjetiska delegationen upp ett antal frågor rörande respekten för mänskliga rättigheter i Sovjet, däribland frågan om judarnas situation i Sovjetunionen. Under sitt besök i Moskva i januari erinrade kabinetssekreteraren om detta. Så sent som i början av mars tog Sverige i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna i ett anförande upp judarnas försämrade situation och minskade möjligheter att emigrera.

Jag vill heller inte underlåta att nämna att den svenska delegationen vid ESK-mötet i Madrid i arbetet på ett slutdokument från mötet på ett mera allmänt plan verkat för att få till stånd mer bindande åtaganden från medlemsstaterna när det gäller att i positiv riktning avgöra familjeåterföreningsärenden, och även beträffande religionsfrihet och kontakter med utlandet, något som bör ha betydelse också då det gäller de sovjetiska judarna.

Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen av situationen för de sovjetiska judarna och är naturligtvis beredd att när så befinner lämpligt på nytt ta upp saken i internationella sammanhang eller direkt med de sovjetiska myndigheterna.

Anf. 31 EVERT SVENSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret på min fråga, särskilt för det sista beskedet, att regeringen är beredd att i fortsättningen följa utvecklingen av situationen för de sovjetiska judarna.

Som utrikesministern påpekar har det skett en drastisk nedgång i utvandringen, från 50 000 judar till kanske något tusental i år – jag håller mig till en något högre siffra än utrikesministern. Denna nedgång måste bero på någonting. Man kanske kan se den som ett uttryck för den ökade spänningen mellan de två stormakterna. Det är dock många människor som får sitta emellan, och de som vägras utresetillstånd blir utsatta för svårigheter sedan de lämnat in sin ansökan.

Utrikesministern hänvisar till FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, till Helsingforsöverenskommelsen och till de samtal som vid uppföljningsmötet i Madrid också förs om en utvidgning på detta område av texten om de mänskliga rättigheterna. Inte minst pekar utrikesministern på att frågan togs upp i Moskva vid kabinetssekreterarens besök där. Jag är nöjd med beskedet att frågan kommer att följas också i fortsättningen.

Jag skulle vilja sluta mitt korta anförande med att säga att det är konstigt att en stormakt inte kan vara så generös att den kan lämna tillstånd för utresa i de fall som det här gäller. Det skulle ju skapa goodwill för Sovjetunionen om det visades en sådan generositet. Som bekant utvandrar de allra flesta inte till Israel utan söker sig åt annat håll. Varc sig det gäller judar eller andra som vill lämna Sovjetunionen är det dock en mänsklig rättighet att få göra det. Också jag vill vädja till Sovjetunionen att visa generositet i dessa och i andra utvandringsärenden.

Jag ber än en gång att få tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1982/83:367 om villkoren för övergång från hyresrätt till bostadsrätt

Anf. 32 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Tore Claeson har frågat mig om jag är beredd att låta ompröva rätten till undantag från två tredjedelars majoritet vid övergång från hyresrätt till bostadsrätt, om det visar sig att sådana omvandlingar genomförs mot en berörd hyresgästmajoritets vilja.

Enligt 60 a § bostadsrättslagen skall en bostadsrättsförenings beslut att förvärva en hyresfastighet för ombildning av hyresrätt till bostadsrätt biträdas av hyresgästerna i minst två tredjedelar av de uthyrda lägenheterna. Som Tore Claeson framhåller i sin fråga, gäller denna majoritetsregel inte om bostadsrättsföreningen tillhör HSB eller Riksbyggen.

Syftet med huvudregeln är bl. a. att förhindra att en fastighetsägare utnyttjar ombildningsmöjligheten till egen privatekonomisk vinning. Någon sådan risk föreligger inte när ombildningen sker genom HSB eller Riksbyggen. Som särskilt framhölls vid undantagsregelns tillkomst (CU 1981/82:41 s. 6), kan man dessutom utgå från att dessa organisationer kommer att bevaka att de boende har visat ett betryggande intresse för ombildningen. De ombildningar som har skett på initiativ av HSB och Riksbyggen ger också ett klart belägg för att de boendes intressen har tillgodosetts på ett tillfredsställande sätt.

När det gäller det av Tore Claeson åberopade fallet i Haninge kommun har några försäljningar ännu inte skett, utan HSB Stockholm utreder fortfarande vad en ombildning konkret skulle innebära för hyresgästerna i området och vilket intresse hyresgästerna har för en ombildning.

Mitt svar till Tore Claeson är alltså att det enligt min mening inte finns någon anledning att ändra bostadsrättslagen i det nu berörda hänseendet.

Under detta anförande övertog andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Tisdagen den
12 april 1983

*Om villkoren för
övergång från
hyresrätt till
bostadsrätt*

Anf. 33 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till frågan är den utförsäljning av allmännyttiga hyreslägenheter som har skett under senare tid och det motstånd som har kommit till uttryck från berörda hyresgäster mot att bilda bostadsrättsföreningar och sätta sig i skuld för att köpa lägenheter och förvärva bostadsrätter. I det här aktuella fallet, som jag har återopat, håller man på med olika omvandlingsåtgärder, och man har klart sagt ut att man inte är benägen att ta hänsyn till att omkring 85 % av de berörda hyresgästerna inte vill ha bostadsrätt.

Det allmännyttiga boendet har ju i snart 40 år varit grundstenen för den sociala bostadspolitik som har bedrivits i Sverige. Sedan bostadsrättskontrollagen avskaffades är det också, enligt min mening, det enda helt spekulationsfria boendet. De enda bostäder bostadsförmedlingen har att förmedla till bostadssökande som inte har eller kan låna pengar är som bekant allmännyttan, generellt sett. Men därmed är inte sagt att jag, vårt parti, hyresgäströrelsen eller de hyresgäster det här gäller skulle vara motståndare till bostadsrätt. Vi menar tvärtom att kooperativ bostadsrätt kan vara ett bra komplement till andra boendeformer, särskilt om man kan införa hembudsskyldighet, så att den spekulation som nu förekommer på en del håll där det uppenbarligen är stor efterfrågan och bostadsbrist kan bringas att upphöra.

Men hyresgästerna i landet har ju, också generellt sett, framför allt när det gäller allmännyttan kommit en bra bit på väg då det gäller boendeinflytandet och boendeinflytandeverksamheten. Detta gäller inte minst det aktuella fall som jag tog upp, bostadsstiftelsen Haningechem. På många håll har boendeinflytande och fritidsverksamhet en sådan omfattning och ett sådant innehåll att de är överlägsna vad många bostadsrättsföreningar har, och hyresgästerna ser alltså inte något skäl att gå över till bostadsrätt. De tycker sig inte ha något att vinna på det.

Nu är det faktiskt ingenting som hindrar den rikskooperativa organisationen att bilda bostadsrätt med anslutning av exempelvis bara 10 % av de berörda hyresgästerna. Min fråga kvarstår, herr bostadsminister: Om det visar sig att sådana omvandlingar genomförs mot en berörd hyresgästmajoritets vilja, är bostadsministern då villig att medverka till en omprövning av bestämmelserna om att man inte behöver iakttä två tredjedelars majoritet för denna omvandling?

Anf. 34 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! T. v. har jag att utgå från att den förutsättning som gällde vid undantagsregelns tillkomst – nämligen att de bostadskooperativa organisationerna skulle bevaka att de boende har visat ett betydande intresse för ombildningen – fortfarande kvarstår.

Jag kan inte göra annat än att till Tore Claeson säga att jag naturligtvis följer dessa frågor med största uppmärksamhet, både det fall som är återopat här och andra. Jag är givetvis inte heller främmande för att överväga åtgärder, om det skulle visa sig att de förutsättningar som förelåg

vid undantagsregelns tillkomst i väsentlig mån rubbas. F. n. föreligger inte några sådana omständigheter som skulle ge mig anledning att ta upp frågan till förnyad prövning.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

Anf. 35 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för detta tillägg. Det var ändå ganska klara besked som han gav, som inte kan tolkas på mer än ett sätt. Om denna undantagsregel skulle missbrukas, är bostadsministern beredd att medverka till en omprövning. Jag är tillfreds med det svaret.

*Om fukt-, mögel-
och rötskador i
bostäder*

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1982/83:368 om fukt-, mögel- och rötskador i bostäder

Anf. 36 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Tore Claeson har frågat mig vad regeringen tänker göra dels för att hjälpa människor som drabbats av hälso- och ekonomiska problem till följd av ökade fukt-, mögel- och rötskador i sina bostäder, dels för att stoppa eller begränsa sådana skador i nybyggnader.

Jag vill till att börja med framhålla att de alarmerande rapporterna om mögel- och fuktproblem har föranlett ingående diskussioner mellan bostadsdepartementet och de närmast berörda myndigheterna. Byggforskningsrådet har gjort en uppskattning av mögelskadornas omfattning genom att hämta in uppgifter från samtliga byggnadsnämnder och hälsovårdsnämnder. Resultatet är ännu inte helt klart. Det hittills bearbetade materialet pekar emellertid mot att problemen kan vara mindre omfattande än vad som anges i tidningsreportage m. m.

Jag vill med detta inte förringa problemen för de människor som drabbas och vilkas ekonomi i vissa fall ansträngs hårt när husen måste repareras. Dessa människor måste få sådan hjälp att de snabbt kan komma till rätta med skadorna, utan att ansvarsfrågorna först skall behöva lösas.

Som Tore Claeson känner till har riksdagen redan tidigare beslutat om tillfälliga reparationslån, som kan användas för att avhjälpa bl. a. fukt- och rötskador i bostadshus. Som ett led i en mer permanent lösning av frågan överväger regeringen f. n. att föreslå riksdagen en förlängning av dessa lån. Särskilda insatser kommer också att göras för att tillgodose behovet av rådgivning och teknisk besiktning.

Vidare förbereds inom bostadsdepartementet ett förslag om ett tioårigt garantisystem för nya gruppbyggda småhus. Genom detta garantisystem kommer olika typer av skador att snabbt kunna repareras och finansieras.

Jag vill också nämna att regeringen nyligen har tillkallat en kommitté som har i uppdrag att bl. a. se över de civilrättsliga regler som gäller när konsumenter förvärvar småhus (dir. 1983:1). Syftet är att konsumentskyddet

Tisdagen den
12 april 1983

*Om fukt-, mögel-
och rötskador i
bostäder*

på detta område skall förbättras.

När det gäller att stoppa eller begränsa skador i nyproduktionen har statens planverk i Svensk byggnorm 1980 skärpt kraven på bl. a. fuktisolering av byggnader. Vidare pågår ett intensivt forskningsarbete inom detta område genom byggforskningsrådets försorg.

Anf. 37 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för svaret på min fråga.

Sedan jag ställde frågan har det faktiskt hänt en del, och det har getts vissa signaler om åtgärder från bostadsdepartementet och från andra håll, vilket jag naturligtvis noterar med tacksamhet.

Det gäller här ett mycket, mycket stort problem med fler aspekter än dem som jag tog upp. Någon dag efter det att jag hade ställt frågan kom det från byggforskningsrådet en rapport som visade att det inte är mögelsporerna i luften som i första hand gör människorna i mögelangripna hus sjuka utan den giftiga gas som uppstår när möglet angriper deras hus. Det här förvärrar kanske situationen ytterligare.

Vad som har diskuterats väldigt mycket i massmedia är de ekonomiska problem som uppkommer i dessa sammanhang. Men jag finner nog skäl att lika mycket uppmärksamma de problem för hälsan som är uppenbara för alla de människor som drabbas, de allergisjukdomar som f. ö. tidigare helt friska människor på kort tid åsamkas genom dessa mögelsporer och förmodligen också, enligt byggforskningsinstitutet, av denna giftiga gas.

Omfattningen av dessa skador diskuteras också. Det har nämnts att 100 000 hus omfattas av skadorna. Det har nämnts 10 000, enligt den undersökning som bostadsministern närmast hänсыftade på i sitt svar. Helt bortsett från detta antal är, som bostadsministern också har konstaterat, omfattningen tillräcklig för att man måste ta mycket allvarligt på dessa problem och söka angripa dem på olika sätt, från utgångspunkten att man måste ta itu med de hälsorisker som finns. Man måste söka hålla de människor som drabbas av detta ekonomiskt skadeslösa.

Om man inte gör tillräckligt mycket, inte är tillräckligt energisk och inte sätter in tillräckliga resurser skulle det kunna bli någonting av en svensk tragedi på detta område. Det ligger förmodligen här dolda problem av betydligt större omfattning än som hittills har kommit till uttryck.

Anf. 38 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Även om det skulle vara så att omfattningen av dessa mögel- och fuktskador bara är en tiondel av vad som anges i de uppgifter som har cirkulerat i den allmänna debatten, anser jag i likhet med Tore Claeson att detta är en allvarlig fråga. Det är lika allvarligt för den enskilde om han har samma problem som 10 000 eller 100 000 – han upplever ju sin situation som lika besvärlig ändå.

Vi har en strategi för att angripa dessa problem, som jag har redovisat. Det första är att se till att undvika att det uppstår nya skador av denna karaktär. Genom den försäkring som jag tänker förelägga riksdagen förslag om under

våren kommer alla att få ett tillfredsställande skydd i framtiden, ett skydd som kommer att vara under tio år. Då kommer också finansieringen att ingå i låneunderlaget för bostadshusen.

När det gäller de skador som redan har uppstått har vi alltså försökt att underlätta de ekonomiska problemen genom reparationslån, som vi avser att föreslå en förlängning av.

Dessutom tror jag att det är mycket viktigt, Tore Claeson, att man kan utveckla konsumentrådgivningen och konsumentupplysningen på detta område. Det finns undersökningar som tyder på att ventilationen inte används eller inte används på rätt sätt av andra skäl, där man i och för sig skulle kunna ha en tillfredsställande ventilation. I den kommitté som justitieministern har tillsatt och som jag också har haft tillfälle att ha kontakt med försöker man finna vägar för att inom ekonomiskt anständiga ramar bygga ut konsumentskyddet och konsumentupplysningen. Jag tror också att det är en verkligt viktig fråga att klara av. Vi får se om vi kan hitta någon lösning på den. Vi har vissa funderingar om hur det skulle kunna gå till.

Anf. 39 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag är överens med bostadsministern om vikten av konsumentupplysning och konsumentrådgivning i dessa sammanhang – det är mycket viktigt. Men jag vill nog också säga att det är en mycket eländig situation som intet ont anande hus- och lägenhetsägare har försatt sig i, när deras nyinköpta hus eller lägenheter – ofta deras livs investering – plötsligt visar sig vara mögelhus. Både hälsan och ekonomin rasar utför, medan byggarna, myndigheter och konsulter, träter om olika orsaker och om skuldföråklningar. Vi känner till diskussionen om huruvida man skall öppna process i de enskilda fallen för att få rättelse, och vi känner till diskussionen om omöjligheten att ställa någon till ansvar i de här olika frågorna.

Det är bra att man för de nybyggda husen får en tioårsgaranti och att man tar itu med problemen på olika håll. Men den alla-skyller-på-alla-mentalitet som kommuner, fastighetsbolag, byggare och konsultexperter har visat upp när ett bostadsområde har drabbats av mögel måste man motverka, och man måste försöka få klarhet när det gäller ansvaret hos framför allt byggarna. De får inte smita ifrån det ansvar som ligger i att de medvetet har medverkat till fuskbyggen av olika slag, som i sin tur är orsaken till de fukt-, mögel- och rötskadeproblem som har uppstått. Därvid tror jag det är mycket viktigt att man satsar ordentligt med medel för byggforskningen, så att den forskning som har inletts kan fortsätta och man inte tvingas – vilket har diskuterats – avbryta forskning på viktiga områden som är kopplade till detta. Jag hoppas verkligen att bostadsministern för sin del kommer att vara generös i de sammanhangen.

Anf. 40 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag tycker nog att byggforskningsrådet förfogar över erforderliga resurser för att kunna stödja den forskning som behövs på det här området – jag hoppas i vart fall att det är så.

Tisdagen den
12 april 1983

*Om eventuella
planer på att in-
föra en ny skatt
på fritidshus*

När det gäller den andra frågan vill jag säga att det juridiska ansvaret inte kan undersökas på annat sätt än genom att det provas av domstol. Ett flertal sådana prövningar i skadeståndsärenden pågår nu med anledning av detta, och när resultatet av dessa föreligger har man därmed också fått en praxis på området etablerad, som gör det lättare i fortsättningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1982/83:372 om eventuella planer på att införa en ny skatt på fritidshus

Anf. 41 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Margareta Gard har frågat mig om jag avser att införa en ny skatt på även fritidshus. I frågan anges att den är föranledd av diskussionen om en småhusskatt.

Frågans formulering antyder att regeringen redan skulle ha tagit ställning för någon typ av småhusavgift. Det har regeringen inte gjort. Regeringen har inte heller tagit ställning för någon avgift på fritidshus.

Anf. 42 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för svaret på min fråga. Bostadsministern glider emellertid undan frågan och hänvisar till att regeringen inte har tagit ställning till någon ny typ av småhusskatt, och jag är då självfallet inte nöjd med det svar som har lämnats.

Boendet i alla dess olika former har varit föremål för ytterligare regleringar och för omfördelning av kostnaderna sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde. Stor oro råder nu bland dem som äger någon form av bostad. Det är också inom detta område som det enskilda ägandet är som störst, och det omfattas därmed av de flesta människor. Den senaste oro som kommit mig till del är den som framförts av fritidshusägare, som nu undrar om en ny skatt skall införas även på fritidshus efter modell från den aviserade småhusskatten.

Fritidshusens betydelse för familjerna är i dag förmodligen än större än den har varit, då de flesta föräldrar lever i en jäktad vardagstillvaro. Fritidshuset blir då den plats där familjen i lugn och ro kan vara tillsammans och koppla av från arbete, skola och vardagsmiljö.

Vi har i dag bortemot 700 000 fritidshus, och vi vet att i de flesta fall stora uppförringar har fått göras av fritidshusägarna för att de skulle kunna skaffa sig och sin familj detta fritidshus. Vi vet också att de ekonomiska marginalerna är små för många av dem, och därför är det naturligt att de känner oro för eventuellt ytterligare pålagor.

Det är för den skull, herr bostadsminister, som oron nu växer dag för dag ute bland medborgarna. Allt flera ser sina inkomster minska i takt med att regeringen utvidgar och skärper området för skatter och avgifter.

Inflytelserika socialdemokrater utanför regeringen gör uttalanden och

vädjanden till regeringen om ytterligare ingripanden i den personliga friheten och om åtgärder som begränsar möjligheterna och minskar intresset för enskilt ägande. Det är således förståeligt att familjer med egna fritidshus känner oro inför alla dessa propåer.

Herr talman! Efter den självrannsakan inom det socialdemokratiska partiet som statsrådet Ingvar Carlsson framfört i massmedia, och där statsrådet fastslog att den socialdemokratiska fritidshuspolitiken var felaktig och starkt begränsat möjligheterna för stora grupper till ett fritidshusboende, hoppas jag nu att bostadsministern ger mig ett klart och entydigt svar – att även annat fritidsboende än det som kolonilotterna medger undantas från ytterligare beskattning.

Anf. 43 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag är litet ledsen över att Margareta Gard inte var nöjd med mitt svar. Det borde hon ha varit därför att hon fick svar på precis den fråga som hon har ställt. Hon frågade: "Avser bostadsministern att införa en ny skatt på även fritidshus?" Jag utgår ifrån att hon menade regeringen. Jag svarade: "Regeringen har inte --- tagit ställning för någon avgift på fritidshus."

Kan man på en fråga få något rakare och tydligare svar? Jag medger gärna att jag kunde ha gjort det längre om det hade funnits någon anledning till det, men som svar på frågan tycker jag att det var både rakt och korrekt.

Om det sedan skulle vara som Margareta Gard säger, att oron växer hos folk, finns det nu möjlighet att hjälpa till att stilla den oron genom att redovisa det besked som har lämnats i riksdagen.

När det gäller Ingvar Carlssons redovisning i sitt anförande skulle det föra för långt att med anledning av den här frågan ta upp en diskussion i det ämnet. Jag förmodar att det blir tillfälle till det i andra sammanhang.

Anf. 44 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag vill fråga bostadsministern om jag kan få ett löfte om att någon ny ytterligare skatt på fritidshus inte kommer att införas under den nuvarande mandatperioden.

Anf. 45 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Margareta Gard känner väl till att en enskild regeringsledamot för det första inte har möjlighet att lämna sådana svar. För det andra skulle jag vilja säga att det under nuvarande ekonomiska omständigheter inte finns någon möjlighet och inte heller något skäl att utfärda fribrev till den ena kategorin efter den andra. Frågorna får prövas i den ordning de kommer, och under de omständigheter som då föreligger. Vad jag nu har svarat på den fråga jag har fått är att regeringen inte tagit ställning för någon avgift på fritidshus.

Tisdagen den
12 april 1983

*Om eventuella
planer på att in-
föra en ny skatt
på fritidshus*

Anf. 46 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag vill säga att vi med all sannolikhet kommer att få en ny skatt på småhus. Så har i alla fall resonemangen gått. Det har även kommit förslag på hur den här skatten skall se ut. Då är det väl ändå rimligt att ägarna av fritidshus känner oro för att även de skall drabbas av en ny skatt.

Det är inte heller någon hemlighet för gemene man att regeringen jagar nya skatteobjekt. Av erfarenhet vet vi vilken inställning den nuvarande regeringen har till det enskilda ägandet.

Jag skulle vilja fråga bostadsministern: Hur långt tänker regeringen gå när det gäller beskattningen av boendet? Kommer fritidshusen att beskattas? Jag tycker att det är nödvändigt med ett mer klagörande svar än det som bostadsministern har gett.

Anf. 47 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag är litet förvånad. Margareta Gard gick upp i talarstolen och gjorde sig till tolk för alla de människor som enligt henne skulle känna oro för en avgift eller en skatt på fritidshusen. När jag svarar att regeringen inte har tagit ställning för någon avgift på fritidshus är Margareta Gards kommentar att det sannolikt blir en avgift.

Jag tycker, att om Margareta Gard känner sig som företrädare för de människor som känner oro, borde hon nu hjälpa till att stilla deras oro genom att konstatera att jag såsom företrädare för regeringen har svarat att regeringen inte har tagit ställning för någon avgift på fritidshus. Då skulle frågan verkligen få sitt berättigande, och vi skulle båda ha medverkat till att fritidshusägarna kan känna det lugn som Margareta Gard menar att de inte känner nu.

När det gäller talet om att regeringen ägnar sig åt att jaga skatter vill jag säga till Margareta Gard att regeringen ägnar sig åt att försöka fylla i de stora hål i statens kassakista som uppstod under den borgerliga regeringsperioden, och det ger oss fullt med arbete.

Anf. 48 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! För att jag skall kunna gå ut och stilla den oro som råder bland fritidshusägarna måste jag ha ett klart besked från bostadsministern. Jag kan inte gå ut och säga att regeringen inte tagit ställning. Det medför inte att jag lugnar oron bland fritidshusägarna.

Anf. 49 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Nu börjar jag verkligen bli oroad. Nu har jag – först i talarstolen och sedan från min bänk – tre gånger talat om att regeringen inte har tagit ställning för någon avgift på fritidshus. Är det inte besked? Vad är det egentligen Margareta Gard vill? Skall jag säga att det aldrig någon gång i framtiden kommer att bli någon avgift vare sig på det ena eller det andra? Det saknar jag, liksom alla andra, möjlighet att säga.

Jag har konstaterat att regeringen inte har några planer på eller tagit ställning för någon avgift på fritidshus. Sedan kommer varje fråga att få sin

behandling vid den tidpunkt då den uppkommer med beaktande av de omständigheter som då föreligger. Det gäller alla medborgare – både fritidshusägare och andra, äldre och yngre, arbetande och pensionärer. Det går inte att i förväg säga att ni är fria och ni är fria, utan frågorna måste prövas i sitt sammanhang.

Anf. 50 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Jag frågade om bostadsministern kunde bekräfta att det inte kommer någon ny skatt på fritidshus under den här mandatperioden. Det gäller alltså fram till 1985, Hans Gustafsson. Finns det planer på en ny skatt på fritidshus, så tycker jag att bostadsministern här skall säga det. Att man inte tagit ställning är inget tillfredsställande svar för den som är oroad.

Anf. 51 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Margareta Gard har frågat mig om jag – jag förmodar att hon avser regeringen – ämnar införa en ny skatt på fritidshus. På det har jag svaret att regeringen inte tagit ställning för någon avgift på fritidshus. Det borde väl vara helt klart för var och en som vill lyssna.

Sedan är jag naturligtvis i och för sig glad för den tilltro som Margareta Gard har till mina befogenheter. Men det är faktiskt inte så att jag företräder mig själv, utan jag företräder regeringen. Jag kan naturligtvis inte avge vare sig positiva eller negativa löften i denna fråga eller någon annan utan att regeringen har behandlat den. Jag har redovisat den behandling som nu föreligger.

Anf. 52 MARGARETA GARD (m):

Herr talman! Kan jag tolka bostadsministern på det sättet att detta innebär ett nej till en ny fritidshusbeskattning under den här mandatperioden?

Anf. 53 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Margareta Gard skall tolka mig precis som svaret lyder. Det är ett svar på den fråga som Margareta Gard har ställt. Hon är naturligtvis som ledamot av riksdagen oförhindrad att ställa en annan fråga, men jag har svarat på den fråga hon ställde.

Överläggningen var härmed avslutad.

**10 § Svar på fråga 1982/83:369 om persontrafiken på TGOJ:s järn-
vägsnät**

Anf. 54 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Tore Claeson har i en fråga till mig hänvisat till bl. a. riksdagsbeslutet år 1982 om SJ:s förvärv av aktierna i Trafikaktiebolaget Grängesberg–Oxelösunds järnvägar (TGOJ) och till ett beslut inom TGOJ att i år lägga ned persontågen på linjen Oxelösund–Flen. Frågan lyder:

Tisdagen den
12 april 1983

*Om persontrafiken
på TGOJ:s järn-
vägsnät*

”Anser regeringen en fortsatt nedläggning av persontrafiken på TGOJ:s järnvägsnät acceptabel och önskvärd mot bakgrund av överenskommelsen om SJ:s aktieövertagande, eller är regeringen beredd att söka medverka till att sådana planer förhindras?”

TGOJ är ett enskilt järnvägsföretag – med egen koncession för järnvägsdriften, egen förvaltning och egen ekonomi. Jag känner till att TGOJ umgås med planer på trafikomläggningar på sitt järnvägsnät, bl. a. efter uppvaktning i kommunikationsdepartementet av länsstyrelsen i Södermanlands län för någon tid sedan. Först den 6 april 1983 – för knappt en vecka sedan – kom TGOJ in med en skrivelse till regeringen, vari man redovisar planer på trafikförändringar, bl. a. beträffande järnvägssträckan Flen–Oxelösund. Enligt skrivelsen avser TGOJ att den 29 maj i år upphöra med persontrafiken på järnväg på denna sträcka och övergå till busstrafik i länsbolagets regi. Järnvägsbiljetter kommer att gälla på bussarna. Efter trafikomläggningen förutsätter man att bansträckan skall kunna upplätas för beställningstrafik, om sådan trafik efterfrågas.

För nedläggning av trafik på enskilda järnvägslinjer – och på SJ-linjer – fordras tillstånd eller medgivande från regeringens sida. Ett regeringsbeslut i sådana frågor kommer inte till stånd förrän efter ett noggrant och allsidigt berednings- och prövningsförfarande. I detta ingår att man hämtar in remissyttranden från berörda myndigheter och intressenter samt att man ingående granskar alla fakta för och emot en trafikförändring. När det gäller enskilda järnvägslinjer startar beredningsarbetet sedan en ansökan om trafikomläggning kommit in från det berörda järnvägsföretaget.

Som jag nyss sade har TGOJ först för några dagar sedan kommit in med en skrivelse beträffande trafikförändringar på sträckan Flen–Oxelösund. Beredningsarbetet därmed har alltså nätt och jämnt hunnit påbörjas – skrivelsen har just gått ut på remiss. I det läget är jag inte beredd att göra närmare uttalanden i frågan.

Anf. 55 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på min fråga. Jag förstår att kommunikationsministern har gått ungefär så långt som man kan gå i ett svar av det här slaget. Det är bra att kommunikationsministern här har redovisat att man från TGOJ:s sida kommit in så sent med sin framställning att det inte går att ge ett besked nu. Jag tolkar detta så, att det inte kan bli aktuellt med en nedläggning vid den tidpunkt som TGOJ har förutsett. I så fall är det positivt och bra.

Alltsedan 1950-talet har ungefär en fjärdedel av det svenska järnvägsnätet lagts ned. Trots att det kollektiva resandet i hela landet visar på ett rejält uppsving står vi inför den kanske största järnvägsnedläggningen någonsin i Sverige. Det gäller under förutsättning att en del av de befintliga planerna verkställs. Planerna rör f. ö. ytterligare en tredjedel av det svenska järnvägsnätet. Att det har kunnat bli på det sättet beror enligt min uppfattning på att man haft ett felaktigt underlag för sina beräkningar då det gäller dessa nedläggningar. Det handlar bl. a. om en fördelning av de

kostnader som avser persontrafiken resp. godstrafiken och kanske särskilt den förslitning som uppstår på järnvägssträckorna och på vagnmaterialet. Enligt min mening har persontrafiken i beräkningarna så att säga fått ta en alltför stor del i anspråk.

När det gäller de järnvägssträckor som man föreslår skall läggas ned kan vanliga människor i regel inte utnyttja trafiken där på grund av de inskränkningar som redan har skett eller på grund av tidtabeller som passar dåligt med skol- och arbetstider. Därför finner människorna det inte särskilt attraktivt att utnyttja dessa möjligheter.

När jag skulle åka på järnvägen till Oxelösund kunde jag konstatera följande. Då jag kom till Flen kl. 17.08 – tåget kom in i rätt tid – fann jag att tåget till Oxelösund hade gått redan kl. 17.05, alltså tre minuter tidigare. Sådant stimulerar inte precis människor att använda sig av den möjligheten.

Järnvägen har stor betydelse för persontrafiken i just det aktuella området. Enligt ett riksdagsbeslut har ju SJ övertagit aktierna i TGOJ. Således måste väl ändå SJ känna ett visst ansvar. I varje fall jag vågar uttrycka en förhoppning om att regeringen i det här sammanhanget åtminstone skall medverka till att man kan skjuta på frågan om en nedläggning av persontrafiken på den aktuella bandelen.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1982/83:392 om förbud mot användningen av besprutningsmedlet Karmex 80

Anf. 56 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Bertil Måbrink har frågat mig om regeringen tänker ta initiativ till att förbjuda användningen av Karmex 80.

På några platser i Dalarna, Gästrikland och Småland har tallar som växt i närheten av besprutade spår dött. Marken på dessa platser är näringsfattig och består av sand och grus, vilket gjort att tallarnas rötter sökt sig in under spåret och där tagit upp Karmex 80. Med anledning av det inträffade har produktkontrollnämnden tagit initiativ till en undersökning för att klargöra preparatets rörlighet och nedbrytningshastighet i sådan mark. I avvaktan på utredningens resultat har SJ beslutat att undanta områden med denna markbeskaffenhet från besprutning med Karmex 80 denna säsong.

Det är alltså inte fråga om att preparatet i sig har ifrågasatts. Karmex 80 är godkänt som besprutningsmedel av naturvårdsverket. De skador som nu har inträffat har sin förklaring i speciella markförhållanden på ett begränsat antal platser. Några skador på växtligheten på andra platser har inte kunnat konstateras. När resultatet av den pågående utredningen föreligger ankommer det i första hand på produktkontrollnämnden att överväga om ändrade registreringsvillkor erfordras för att risker för skada på människor eller i miljö skall undvikas.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förbud mot
användningen av
besprutnings-
medlet Karmex 80*

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förbud mot
användningen av
besprutnings-
medlet Karmex 80*

Anf. 57 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Det har kommit vad jag betraktar som nya larmrapporter beträffande Karmex 80 som bekräftar de misstankar som tidigare har funnits, nämligen att det finns risk för att grundvattnet kan förorenas och att i förlängningen människor kan utsättas för vissa hälsorisker. Larmrapporten har kommit från lantbruksuniversitetet, men undersökningen är inte avslutad än. Det är dock inte omöjligt att slutresultatet bekräftar dessa risker och kanske ytterligare sådana när det gäller användningen av Karmex 80.

Såvitt jag förstår är Karmex 80 också klassat i giftklass 2. Det betyder att medlet är ett gift med viss farlighetsgrad.

Som kommunikationsministern säger har SJ beslutat att stoppa användningen av Karmex 80 i ett antal områden där markbeskaffenheten är sådan att medlet mycket lätt tränger igenom, dvs. grus- och sandåsar. Det betyder väl att SJ har bedömt att Karmex 80 har en viss farlighet, för om SJ hade gjort en annorlunda bedömning skulle man väl inte ha stoppat användningen ens i dessa områden.

Men det finns faktiskt sand- och grusåsar i andra delar av landet där SJ tänker spruta med Karmex 80. Man börjar den här månaden och fortsätter nästa månad. På bandelarna i Hudiksvalls kommun finns det t. ex. mark med sådan beskaffenhet – men där tänker man alltså spruta.

Jag förstår inte riktigt logiken i SJ:s handlande. Man stoppar besprutningen i vissa områden där markbeskaffenheten är oroande. Men man tillåter besprutning i andra områden där markbeskaffenheten är precis lika dan.

Jag tycker, herr talman, att SJ konsekvent borde stoppa all användning av Karmex 80 tills de definitiva undersökningsresultaten föreligger från lantbruksuniversitetet – det borde kommunikationsministern och jag kunna vara överens om. Och jag väddar om att kommunikationsministern tar initiativ i den riktningen.

Om det behövs kan man under tiden använda andra metoder för att få bort de trädplantor som det handlar om.

Hälsovårdsnämnden i Hudiksvalls kommun har också sagt nej till besprutningar inom sin kommun.

Jag tycker att man borde kunna ställa sig bakom detta.

Anf. 58 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! De uppgifter som vi på departementet har fått in beträffande SJ:s ställningstagande går ut på att områden med den markbeskaffenhet som jag här beskrivit bör undantas från besprutning denna säsong i avvaktan på utredningens resultat. Jag utgår från att de uppgifterna är riktiga och att man också handlar enligt det besked som man har givit.

Produktkontrollnämndens utredning väntas, såvitt jag förstår, bli klar under våren. Skulle utredningen visa att Karmex 80 har negativa effekter som man tidigare inte känt till, utgår jag från att produktkontrollnämnden vidtar de åtgärder som är nödvändiga, t. ex. ändrar regler. I den händelse resultaten ger vid handen att medlet skall förbjudas, skall man rimligtvis göra

detta. Det besked som jag har fått och som redovisas i svaret var att SJ skulle undanta vissa områden, med den markbeskaffenhet som jag exakt angav, från besprutning under våren fram till dess att man har utredningens resultat.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förbud mot
användningen av
besprutnings-
medlet Karmex 80*

Anf. 59 BERTIL MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag har andra uppgifter. Informationschefen för SJ i Gävle har inte uttalat sig om att man exempelvis inom Hudiksvalls kommun, där det finns sådan markbeskaffenhet, nämligen sand och grus, skulle undanta vissa områden från besprutning. Man tänker spruta där. Man har inte gjort några undantag för vare sig Ljusdals eller Hudiksvalls kommun.

Sedan vill jag säga att den statliga utredningen, som kallas för kommittén om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m. m., nyligen lämnat ett betänkande. Där har majoriteten, bestående av socialdemokrater, vpk-are och folkpartister, sagt att samma bestämmelser som gäller för hushållen i fråga om användande av bekämpningsmedel – alltså endast klass 3 – i fortsättningen skall gälla även i fråga om banvallar. Utredningen har – och det är en kvalificerad och kunnig utredning – sagt att Karmex 80 i fortsättningen inte skall få användas. Nu är utredningen ute på remiss, och det må så vara. Men jag anser att den församling som uttalat sig – partikamrater till Curt Boström och mig – är så pass kvalificerad att den vet vad den talar om när den föreslår detta. Borde man inte – det handlar ju om en kort period – kunna avvakta de slutliga resultaten från undersökningen och till dess stoppa all användning av Karmex 80? I och med att man har förbjudit medlet i ett antal områden är man misstänksam mot det. Varför kan man inte vara konsekvent och förbjuda det, tills vi får fram de definitiva forskningsresultaten? Jag tror att det skulle tillfredsställa många människor.

Man kan tillämpa mekanisk röjning, om så skulle behövas, när det gäller banvallarna. Så gör man nu i fråga om vägrenarna. Man har frångått kemisk bekämpning där och tillämpar mekanisk röjning. Varför inte också göra det tillfälligt när det gäller banvallarna?

Anf. 60 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att man har gjort dessa iakttagelser vid användande av Karmex 80 under de markförhållanden som jag här beskrivit och som också redovisas i SJ:s skrivning. Besprutningen har därför stoppats på områden med denna typ av markförhållanden i avvaktan på produktkontrollnämndens utredning. Resultaten från utredningen är, såvitt jag kan förstå, nära förestående och kan lämnas någon gång under våren. Det är vad jag har att konstatera. Det är produktkontrollnämnden som skall ta ställning i den här frågan.

Jag ifrågasätter ingalunda att det förhåller sig på det sätt som redovisas av den utredning som Bertil Måbrink åberopar. Det är mycket möjligt att de ställningstaganden som gjorts där är riktiga. Men vad jag har att ta ställning

Tisdagen den
12 april 1983

*Om innebörden
av viss organi-
sationsförändring
inom postverket*

till är de resultat som skall redovisas av produktkontrollnämnden, som prövar detta och som skall kunna ge besked i frågan i vår.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1982/83:396 om innebörden av viss organisationsförändring inom postverket

Anf. 61 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Rune Torwald har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att se till att postverket infriar löften om ökad delegering av beslut till lokal nivå samt personalreduceringar inom centralförvaltningen.

Postverket har nyligen lämnat ett förslag till regeringen om en ny regional organisation. Enligt verket innebär förslaget att decentraliseringen av verksamheten och delegeringen av beslut och ansvar till den regionala och lokala nivån fortsätter. Organisationsförslaget bygger således på en fortsatt successiv decentralisering från huvudkontoret till linjeorganisationen. Förslaget remissbehandlas f. n. Jag är därför inte beredd att nu kommentera frågan om postens organisation.

Anf. 62 RUNE TORWALD (c):

Herr talman! Jag tackar inledningsvis kommunikationsministern för svaret, men innan jag kommenterar detta vill jag ge en liten bakgrund.

Postverket är f. n. organiserat på en centralförvaltning, sju regionförvaltningar och 59 postområdesförvaltningar enligt ett beslut av riksdagen våren 1976.

Antalet förvaltningsenheter skulle minskas från 160 till 59, och vad som fick trafikutskottet att med viss tvekan godta organisationsförslaget 1976 var, att det utlovades en kraftig decentralisering av befogenheter samt att denna skulle leda till en reduktion av personalen med lägst 30 % vid regionförvaltningarna och lägst 15 % vid centralförvaltningen.

Hur har det gått? Det framgår av följande uppgifter.

Siffrorna för 1983 är dock inte jämförbara med övriga. Trots att upplysningstjänsten har haft en vecka på sig, har inte postverket velat ge jämförbara siffror för 1983.

Ser man på centralförvaltningen finner man att antalet anställda mellan 1975 och 1978 ökade från 540 till 560, men för 1983 har för centralförvaltningen postgirots personal inte tagits med. Därför blir den sänkning som redovisats inte relevant.

Regionförvaltningen har från 1975 till 1978 minskat från 210 till 200 men ökade 1983 till 252.

Beträffande de lokala förvaltningarna var siffrorna 920 för 1975, 940 för 1978 och 1 103 för 1983. Den ökningen beror på att man har räknat in även grupper utan administrativ kurs.

Trots att den 1976 beslutade organisationen först för ett par år sedan var

fullt genomförd och inte ännu lämnat de positiva effekter i form av ökad decentralisering som utlovats, är postverket i full färd med att än en gång omorganisera verket, utan att kunna garantera vare sig påtagliga besparingar eller reducerad personal vid huvudkontoret, som centralförvaltningen nu skall döpas om till.

Men i motiveringen för den nya organisationen utlovar man givetvis ånyo decentralisering av befogenheter etc. Men blir det så? Låt mig citera vad som står på s. 6 i postens senaste årsredovisning: "— — antalet regionförvaltningar utanför Stockholm ökar till 24."

Hurra, hör jag en förtjust allmänhet säga. Det måste bli en kraftig decentralisering!

Men vad står det i nästa mening? Jo, "Regionförvaltningarna får de uppgifter som idag åvilar områdesförvaltningarna på motsvarande orter."

Man vill alltså slopa drygt 30 av de nuvarande 59 postområdena och därmed också koncentrera kvalificerad administrativ personal till nyssnämnda 24 orter. Tror någon då att det blir fråga om en reell decentralisering av arbetsuppgifter? Nej, tvärtom kommer vissa av de kontrollfunktioner som nu åvilar de sju regionförvaltningarna att få överflyttas till huvudkontoret, eftersom de nya regionförvaltningarna inte rimligen kan vara sina egna revisorer! Jag hävdar alltså att det rör sig om vilseledande marknadsföring, när man genom ändrade benämningar söker antyda en decentraliseringsvilja, som i verkligheten maskerar en icke oväsentlig ökning av den redan alltför kraftiga centraldirigeringen inom postverket!

Herr talman! Jag måste därför fråga: Tror kommunikationsministern att det leder till ökad decentralisering när man flyttar de väsentliga besluten för postal service i Norrbotten från postmästarna i Kiruna och Piteå till postmästaren i Luleå eller för Västerbottens del från postmästarna i Lycksele och Skellefteå till postmästaren i Umeå? För att inte tala om att postmästaren i Nacka skall besluta i dessa frågor för Gotlands vidkommande!

Anf. 63 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Det är riktigt att regionförvaltning och centralförvaltning inte minskat så mycket som man tidigare hade tänkt sig. Det är därför man har lagt fram det här förslaget.

Jag vill inte i den här situationen tro någonting. Förslaget är ute på remiss, och jag tycker att vi nog är tvungna att säga att Rune Torwald nu har avgett sitt remissvar. Vi får väl avvakta och vänta på de andra som också har rätten att ge sin mening till känna i den här frågan. Sedan får vi med stor sannolikhet anledning att diskutera det här när regeringen så småningom skall lägga fram ett förslag till riksdagen, vilket rimligtvis skall kunna ske under hösten 1983.

Anf. 64 RUNE TORWALD (c):

Herr talman! Jag tackar för de här yttrandena av kommunikationsministern, som ju är känd som en praktisk och förnuftig människa. Avsikten har varit att försöka varna honom så att han inte blir vilseledd. Det märkliga är

*Om innebörden
av viss organi-
sationsförändring
inom postverket*

Tisdagen den
12 april 1983

*Meddelande om
interpellationssvar*

*Om giftiga alger
i Sverige*

att två stora omorganisationer av postverket har startat omedelbart efter det att man har fått en ny generaldirektör som rimligen inte har varit varm i kläderna, utan fått ärva en utredning som han skall ta ställning till omedelbart. Då riskerar man feltramp.

Jag skall säga varför jag anser att den här utredningen innebär en vilseledande marknadsföring. På s. 9 i Förslag till ny regional organisation för Posten står att direktkontakterna mellan centralförvaltningen och lokalförvaltningen har ökat starkt. Detta visar att lokalförvaltningarna inte har haft tillräckliga befogenheter, utan dessa har fått söka tillstånd hos centralförvaltningen för erforderliga beslut.

Nå, tänker man, då kanske detta rättas till. Går man sedan till s. 13, vad finner man då? Där står: "Huvudkontorets samverkan med linjeorganisationen förutses komma att förstärkas i Postens nya administrativa organisation." Det är vackra ord om samverkan. Det innebär att vi här uppe skall tala om vad ni skall göra där nere. Det är inte delegering.

Låt mig sedan gå till s. 15 när det gäller de personella konsekvenserna. Där säger man att det i Stockholm kan bli en liten minskning. Man är emellertid mycket vag, och den lilla minskningen vållar inga problem. På s. 16 redovisar man att man beträffande de lokala förvaltningarna kommer att få ett överskott på administrativ personal. När delegeringen skall öka krävs erfarenhetsmässigt mer kvalificerad personal på lokalnivån, men här skall man i stället få ett stort överskott av administrativ personal. Detta gör att jag tror att förslaget är falskt redovisat. Därför bör kommunikationsministern noggrant pröva förslaget och se vad remissinstanserna säger innan han lämnar något förslag till riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Meddelande om svar på interpellationerna 1982/83:89 och 95

Anf. 65 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag ber att få meddela att jag på grund av sjukdom och stor arbetsbelastning inte har tillfälle att svara på dessa båda interpellationer inom föreskriven tid. Jag har med bägge interpellanterna gjort upp om tidpunkt för när svaret kommer att avlämnas.

14 § Svar på fråga 1982/83:323 om giftiga alger i Sverige

Anf. 66 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Erik Hovhammar har frågat mig om jag observerat att även Sverige drabbats av giftiga alger och om jag avser att öka forskningsinsatserna för att komma till rätta med problemet och förhindra spridning.

Den 7 december förra året besvarade jag en fråga av Kerstin Anér om åtgärder med anledning av förekomsten av giftalger i svenska insjöar. Av

svaret framgick att jag anser det angeläget att uppmärksamhet följa frågan om giftalger och att intensifiera pågående undersökningar av algers giftighet och deras påverkan i övrigt på människor och djur. Detta gäller självfallet giftalger såväl i havet som i våra insjöar.

Undersökningar och utredningar om giftalger pågår. F. n. övervägs och planeras kompletterande forskningsinsatser och undersökningar rörande giftalger dels inom ett stort, fyraårigt forskningsprojekt rörande övergödningen av Östersjön och Västerhavet, till vilket naturvårdsverkets forskningsnämnd avsatt 5.4 milj. kr. för de närmaste två åren, dels inom ett av naturvårdsverkets forskningsprojekt kring dricksvatten och hälsa, dels också inom verksamhet som bedrivs av statens veterinärmedicinska anstalt i Uppsala. Jag bedömer att pågående och planerade svenska undersöknings- och forskningsinsatser rörande giftalger i kombination med det internationella forskningssamarbete som förekommer på området f. n. har en ändamålsenlig omfattning.

Anf. 67 ERIK HÖVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Lundkvist för svaret på den fråga som jag har ställt.

Bakgrunden till min fråga är i korthet att länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har vänt sig till naturvårdsverket för att få pengar till en permanent kontroll av vattnet på västkusten. Man menar att det är ytterst väsentligt att i god tid hinna slå larm, om giftiga alger är på väg.

Det som gör att man nu vill ha en ständig kontroll av vattnet på västkusten är att en del giftalger har förekommit och att de kan döda även människor. Det bör påpekas att dödsfall bland människor har förekommit i både Japan och USA. I de länderna har man nu en sträng kontroll.

Ännu allvarigare för vår del är emellertid att giftalger har konstaterats i vissa svenska insjöar, i Lilla Ullevifjärden i Mälaren, i Östra Ringsjön i Skåne och i sjön Ören nordväst om Åtvidaberg. Troligen finns giftalger också i vissa andra sjöar. Varifrån dessa alger kommer vet man inte.

Jag noterar med glädje att jordbruksministern har observerat det här problemet, att vissa aktiviteter förbereds och att en del är på gång. Man överväger, som det heter, "kompletterande forskningsinsatser och undersökningar". Men det saknas – och det är det som länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län trycker på – en fast tjänst som marin växtplantolog. Det föreligger faktiskt ett mycket stort behov av en sådan tjänst när det gäller forskning om främst marin växtplankton.

Jag skulle vilja komplettera min fråga till jordbruksministern: Anser statsrådet att de aktiviteter som nu är på gång även kan innefatta den fråga som länsstyrelsen tagit upp och som främst gäller invandringen av nya typer av dinoflagellater? Många anser att ett ordentligt kontrollsystem behöver byggas upp för att sättas in vid de tidpunkter då algblomning kan väntas.

Anser alltså statsrådet att vad han skisserat i svaret jämväl täcker in den fråga som länsstyrelsen ställt och som många i dag är mycket intresserade av att få ett svar på?

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om giftiga alger
i Sverige*

Tisdagen den
12 april 1983

*Om upptagning
av brännstov till
husbehov*

Anf. 68 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag menar att de forskningsinsatser, det utredningsarbete och den planering som pågår också täcker in den fråga som Erik Hovhammar nu speciellt vill ha belyst. Detta med dinoflagellater är ett välkänt problem och en av anledningarna till att det här forsknings- och utredningsarbetet pågår.

Anf. 69 ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag får väl fatta svaret på det sättet att herr statsrådet inte f. n. kan lämna något besked om möjligheten att få en enda fast tjänst som marin växtplantolog, som ju var vad jag närmast tog upp, utan att herr Lundkvist anser att de åtgärder man nu vidtar jämväl skall täcka in det arbete som en sådan plantolog rätteligen borde utföra.

Anf. 70 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Som Erik Hovhammar säkerligen förstår har jag inte här tagit ställning till behovet av vissa enskilda tjänster, utan vad jag har redovisat är det programarbete som pågår och det forsknings- och utredningsarbete osv. som bedrivs. Sedan får det prövas i vilken mån man med tjänster behöver täcka de behov av åtgärder av olika karaktär som anses föreligga.

Anf. 71 ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag tackar för de här kompletterande synpunkterna, och jag skall självfallet med intresse följa frågan. För den händelse resultatet inte blir vad jag och många med mig önskar ber jag att få återkomma.

Överläggningen var härmed avslutad.

**15 § Svar på fråga 1982/83:330 om upptagning av brännstov till
husbehov**

Anf. 72 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Wiggo Komstedt har ställt frågor om upptagning av brännstov till husbehov. Enligt vad han påstår gör tvivelaktiga naturvårdsintressen att möjligheten till sådan stovbrytning nu stoppas på vissa markområden.

Han frågar därför om jag anser det riktigt att denna gamla hävd till husbehovstakt kvarstår och inte onödigtvis stoppas av myndigheter. De myndigheter det här är fråga om är i första hand länsstyrelserna. Dessa har att i de särskilda fallen väga intresset av husbehovstakt mot naturvårdsintresset. Enligt naturvårdslagen krävs det inte tillstånd för husbehovstakt. Länsstyrelsen kan emellertid genom föreskrift i beslut om naturreservat stoppa husbehovstäkter, om detta behövs för att trygga ändamålet med reservatet. Jag anser att länsstyrelserna behöver ha denna möjlighet.

Wiggo Komstedt frågar vidare om jag anser att torven som energikälla bättre bör utnyttjas även i småskalig form. Jag vill som svar betona angelägenheten av att torv på olika sätt kommer in i vår energiproduktion. Det skulle föra alltför långt att i detta sammanhang utveckla vilka energialternativ som samhället främst bör stödja. Jag vill dock framhålla att enligt uttalanden i riksdagen skall en ökad torvbrytning kunna ske.

Torvbrytning måste emellertid ske med beaktande av miljö- och naturvårdsintressen.

Anf. 73 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret på min fråga.

Anledningen till att jag ställt frågan är att det i vårt land finns ett antal markområden som är torvmossar. De ägs enskilt eller – ganska ofta – av ett större eller mindre antal markägare tillsammans. Som framgår av frågan har man på många ställen sedan urminnes tider från dessa områden tagit brännertorv till husbehov. Men sedan mitten av 1950-talet har denna möjlighet inte utnyttjats särskilt mycket, beroende på att vi har haft tillgång till annan billig och bekvämare energi. I den framtida energiförsörjningen kan emellertid även den småskaliga torvbrytningen bli aktuell, och jag anser därför att statsmakterna bör uppmuntra den här verksamheten i stället för att försvåra eller i vissa fall rent av förbjuda den.

På en del orter är det tvivelaktiga intressen som nu försöker sätta krokben för denna torvbrytning. Många tycker, med all rätt, att det är svårt att förstå varför vissa områden skall "räddas", när man redan har tagit markområdena i anspråk och skadan kan anses redan vara skedd – om det nu är en skada att använda naturresurser. I dagens situation tror jag det är väldigt viktigt att regering och riksdag slår fast, att praktiskt användande av våra naturresurser inte skall stoppas av tvivelaktiga intressen och byråkrati.

Nu säger jordbruksministern i svaret att länsstyrelserna kan stoppa den här verksamheten, om det behövs för att trygga ändamålet med naturreservat. Min fråga blir då: Skall detta tolkas så, att jordbruksministern inte är beredd att ingripa till förmån för enskilda människor när det gäller övergrepp från länsstyrelsernas sida, då det kan anses befogat? Det är i så fall med beklagande jag konstaterar detta.

På min andra fråga säger jordbruksministern att det är angeläget att man tar till vara den energiresurs som torven utgör och pekar också på det uttalande som riksdagen har gjort om att ökad torvbrytning skall kunna ske. Men i sin sista mening tar jordbruksministern tillbaka allt detta och framhåller att det är angeläget att torvbrytning sker med beaktande av miljö- och naturvårdsintressena.

Visst skall sådana hänsyn tas, men utgångspunkten för min fråga är ju områden där man redan genomfört torvbrytning men där uppehåll gjorts av sådana skäl som jag har redovisat. Jag vill få ett svar på min fråga om det angelägna i detta.

Tisdagen den
12 april 1983

*Om upptågning
av brännstovv till
husbehov*

Anf. 74 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Det är klart att det kan råda delade meningar om vad som i det här sammanhanget skall vara skyddsvärt ur naturvårdsintressets synpunkt liksom om vad som är rimligt med tanke på den enskildes önskemål om att få utnyttja en torvtäkt till husbehov. Men dessa frågor kan ju inte prövas så generellt som jag har en känsla av att Wiggo Komstedt vill att jag skall uttala mig för här i riksdagen. De får i stället prövas i den ordning som lagstiftningen föreskriver, där länsstyrelserna alltså har möjlighet att göra en bedömning. Om en länsstyrelse enligt lagen gör ett ingripande i dessa sammanhang, får den som inte är nöjd med länsstyrelsens ställningstagande i sin tur anhålla om att få frågan prövad genom besvär.

Först i den mån som ärenden av denna karaktär kommer på mitt bord har jag möjlighet att göra en bedömning av huruvida den ståndpunkt som länsstyrelsen eventuellt har intagit kan anses vara skäligen eller ej. Någon annan möjlighet att ge svar på den här typen av frågor har jag inte.

Anf. 75 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Nej, jag vet alltför väl, herr jordbruksminister, att det är mycket svårt att göra ett generellt uttalande. Det gäller beträffande det mesta i det politiska livet, så även i denna fråga. Men vad jag är ute efter är om jordbruksministern är beredd att ställa upp för de människor som nu brottas med vissa bekymmer. Det är bara att konstatera att länsstyrelserna ibland är byråkratiska myndigheter och kanske inte alltid bara ser till de enskilda människornas intressen, vilket vi som politiker måste göra. Även länsstyrelserna kan naturligtvis göra fel, så att en konfliktsituation uppstår. Det är inte alltid så lätt för den enskilde i sådana sammanhang.

Det handlar här ofta om mycket svaga enskilda människor eller, som jag redovisat, sammanslutningar av sådana. Det är svårt för dem att hantera överklaganden osv., och ibland ger de upp när de tvingas konstatera detta. De tycker kanske då att de har mött ett dåligt gensvar hos politikerna.

Min fråga gäller alltså om jag kan få ett besked från jordbruksministern att han är beredd att till enskilda människors gagn ompröva beslut på detta område, om det skulle befinnas angeläget att göra detta i fall där en länsstyrelses naturvårdsenhet har handlagt ett ärende på ett orättvist sätt. Vad jag närmast vill veta är om vi har en regering som är beredd att ta hänsyn till enskilda människors möjligheter att försvara sig mot byråkraterna.

Anf. 76 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag är självfallet beredd att i ärenden av den här karaktären, lika väl som i ärenden av annan karaktär, förutsättningslöst pröva de besvär som kan komma att anföras och som av det skälet kommer på mitt bord. Men jag kan ju inte i förväg inta en ståndpunkt till den ena eller den andra partens förmån.

Anf. 77 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Låt mig erinra om att det i detta sammanhang inte är fråga om tillstånd att öppna en torvtäkt. Det kan finnas starka naturvårdsskäl för att så inte skall få ske. Vad jag har åberopat i min fråga är områden där man för kanske bara 25 år sedan bröt torv. Det gäller alltså områden som redan är "skadade" och där man kanske inte har anledning att se så snävt på dessa aspekter. Jag menar att man måste se annorlunda på dessa frågor och att de inte bör bli föremål för samma generella bedömning som när det är fråga om att ta upp en helt ny täkt, t. ex. sådana stora täkter som vi i energisammanhang diskuterar här i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förslag till
riksdagen rörande
statligt stöd till
jordbruket i norra
Sverige*

16 § Svar på fråga 1982/83:358 om förslag till riksdagen rörande statligt stöd till jordbruket i norra Sverige

Anf. 78 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Per-Ola Eriksson har frågat mig om jag avser att till årets riksmöte lämna någon proposition om statligt stöd till jordbruket i norra Sverige.

Kommittén för översyn av stödet till jordbruket i norra Sverige överlämnade i oktober 1982 sitt betänkande Statligt stöd till jordbruket i norra Sverige. Betänkandet har remissbehandlats.

Jag har nyligen tillsatt den kommitté som skall ha till uppgift att utforma en livsmedelspolitik. De frågor som behandlas i betänkandet bör ingå som ett led i detta arbete.

Jag avser därför att föreslå regeringen att betänkandet överlämnas till 1983 års livsmedelskommitté.

Anf. 79 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret. Jag vill inleda med att påminna om att kommittén för översyn av stödet till jordbruket i norra Sverige enhälligt har föreslagit att Norrlandsstödet skall uppräknas varje år. Jag tycker därför att det är förvånande att jordbruksministern tydligen inte är beredd att föreslå en uppräkning för nästa budgetår – det är så jag tolkar svaret.

Jordbruksministern hänvisar till livsmedelskommittén. Dessutom har jordbruksministern i den s. k. prispropositionen sagt att han därvid också har beaktat att åren 1980, 1981 och 1982 fick Norrlandsjordbruket en årlig uppräkning. Dessa uppräknings är absolut nödvändiga för att det norrländska jordbruket skall leva vidare. Om jordbruksministern vill fundera vidare på de allmänna åtgärder som Norrlandsstödsutredningen föreslår är ju en sak, men jag tycker inte att det finns skäl att gömma sig bakom livsmedelskommittén när det gäller frågan om indexuppräkning av Norrlandsstödet. Jag vet att samma sak tycker också de norrländska jordbrukar-

Tisdagen den
12 april 1983

*Om förslag till
riksdagen rörande
statligt stöd till
jordbruket i norra
Sverige*

na. Detta betyder ingenting annat än att det mycket hårt trängda Norrlandsjordbruket kommer i en ännu sämre belägenhet.

Jag tycker inte heller att jordbruksministerns ställningstagande – om jag nu har tolkat det rätt – stämmer med de uttalanden som jordbruksministern har gjort, t. ex. i direktiven till livsmedelskommittén, där jordbruksministern mycket positivt uttalar sig om det norrländska jordbrukets regionalpolitiska betydelse.

Jag vill därför ta tillfället i akt att vädja till jordbruksministern att tänka om – ännu återstår ju någon kompletteringsproposition som regeringen skall lägga fram. Ge Norrlandsjordbrukarna en indexuppräknings på ca 30 milj. kr., det är mycket väl använda pengar! Om man inte ger denna indexuppräknings kommer det att bli mycket svårt för en hel del norrländska jordbrukare att orka med att fortsätta. Och som jordbruksministern vet, ser ju den norrländska arbetsmarknaden inte alltför ljus ut. Jag tror att 30 milj. kr. i indexuppräknings till Norrlandsjordbrukarna sammantaget blir, om man ser på totalbudgeten, en bra affär för statskassan.

Jag vädjar avslutningsvis än en gång: Se till att regeringen i sin helhet tänker om, så att vi får en uppräknings också nästa år!

Anf. 80 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Det sker, som Börje Hörnlund säkerligen vet, en uppräknings i nästa års budget med 18 milj. kr., men den uppräknings är betingad av produktionsutvecklingen.

Anledningen till att livsmedelskommittén skall studera denna fråga är att stödet ursprungligen är tillkommet för att särskilda insatser behöver göras i Norrland med hänsyn tagen till de speciella omständigheter som råder i Norrland i förhållande till det övriga landet. Det nämnda utredningsbetänkandet är nu ute på remiss. Men eftersom översynen måste göras mycket snabbt – vi skall ju ha den klar redan till jordbruksavtalet för 1984 – har jag ansett det vara både naturligt och angeläget att den livsmedelspolitiska kommittén får göra en bedömning av underlaget för de jämförelser som man i fortsättningen har skäl att göra mellan Norrland och det övriga landet.

När det gäller indexuppräknings kan jag generellt säga att vi, som Börje Hörnlund vet, befinner oss i en utomordentligt besvärlig ekonomisk situation i hela landet. Den uppgift som vi i första hand är synnerligen angelägna om att kunna genomföra är att motverka en fortsatt inflationistisk utveckling. Jag misstänker att vi kan vara överens om att den ekonomiska utveckling som vi har haft under senare år inte minst har drabbat det svenska jordbruket. Naturligtvis har också de norrländska jordbrukarna haft kännings av denna.

I akt och mening att försöka motverka risken för en fortsatt inflationistisk utveckling ser vi, på alla fält, över konsekvenserna av de automatiska indexuppräkningsarna. Det kan t. o. m. hända att vi genom den automatiska indexuppräknings som sker på alla områden medverkar till en fortsatt inflationistisk utveckling. Det är i detta sammanhang som vi inte anser att vi kan undanta jordbruket. Vi måste se över på vilket sätt vi skall kunna

kompensera för de kostnadsfördyringar som kommer på olika områden samt hur vi skall kunna göra det på ett sådant sätt att vi verkligen motverkar risken för en fortsatt inflationistisk utveckling.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

Anf. 81 BÖRJE HÖRNLUND (c):

Herr talman! Jag skulle i mitt anförande ha sagt att Per-Ola Eriksson ligger sjuk hemma i Norrbotten. Det är därför som jag tar emot svaret.

Också centerpartiet har i en partimotion diskuterat problemet med indexuppräknningar när det gäller budgetens kostnadssida. Och jag har personligen medverkat till ett avtal för landstingen som såvitt jag förstår kostar oss 700 milj. kr. på grund av att vi icke får sedvanligt index.

I det norrländska jordbruket är arbetstiden oerhört lång och lönsamheten mycket svag – jag pratar ju om en liten del av jordbruket. Därför står faktiskt min vädjan kvar. Jag hoppas att det går att göra något för just det norrländska jordbruket.

Anf. 82 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag är medveten om situationen för det norrländska jordbruket. Jag tvingas tyvärr konstatera att det i dag är många grupper i samhället som har denna typ av indexuppräkning och som också befinner sig i bekymmersamma situationer. När vi nu vill försöka se över indexuppräkningarna från utgångspunkten att motverka risken för en inflationistisk utveckling som är till skada för hela samhället är det mycket svårt att undanta en speciell grupp. Därför har vi stannat vid den ståndpunkt som jag här har redovisat.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1982/83:377 om åtgärder på grund av att nya kemiska bekämpningsmedel kan komma till användning

Anf. 83 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder i anledning av att en ny grupp av kemiska medel får användas i landet.

John Andersson tar i frågan upp ett beslut av produktkontrollnämnden om ett visst bekämpningsmedel. Som jag nyligen framförde i ett svar på en annan fråga av John Andersson om bekämpningsmedelsregistrering är det produktkontrollnämnden som enligt lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor har till uppgift att pröva dessa ärenden. Det är nämnden som har att bedöma ett medels hälso- och miljöeffekter med hjälp av den vetenskapliga dokumentation som registreringsökanden har att redovisa.

Allmänt är regeringens målsättning att användningen av kemiska bekämpningsmedel skall begränsas så långt det är möjligt. Utredningen om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket har för några dagar

Om åtgärder på grund av att nya kemiska bekämpningsmedel kan komma till användning

Tisdagen den
12 april 1983

*Om åtgärder på
grund av att nya
kemiska bekämp-
ningsmedel kan
komma till an-
vändning*

sedan avlämnat sina slutförslag till regeringen. På grundval av utredningens material och av de förslag som den nyligen tillsatta kemikommisionen skall lämna kommer regeringen att pröva vilka förändringar av nuvarande lagstiftning och prövningsförfarande som kan behöva göras för att förbättra kontrollen av kemikalieanvändningen.

Anf. 84 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag får först tacka jordbruksministern för svaret på min fråga.

I början av svaret lämnas en redogörelse för hur gången är när det gäller registrering av kemiska bekämpningsmedel. Detta kan jag vid det här laget.

Om man nu har en så uttalad målsättning som regeringen sägs ha då det gäller användningen av kemiska bekämpningsmedel att man så långt möjligt skall försöka begränsa dessa, tycker jag att det är märkligt att man kryper bakom registreringsförfarandet. Det är ändå på det sättet att regeringen har möjlighet att själv ta initiativ i dessa frågor, och så har också skett förr.

Detta bekämpningsmedel, som jag har ställt frågan om, skiljer sig rätt väsentligt från andra bekämpningsmedel som debatten många gånger gäller. Detta medel har en mycket hög giftighet – det har ett LD 50-värde på 5.4 gram. Man kan alltså med fog påstå att det är en ny grupp bekämpningsmedel som börjar användas.

Anledningen till att kravet har växt sig så starkt för att få använda detta medel är en ensidig potatisodling. Man får inte bukt med nematoderna genom detta medel. Man håller dem i schack, så att man inte får någon nämnvärd skördeminskning. Om man vill minska antalet nematoder i marken är det resistent sorter och en varierad växtföljd som är den bästa metoden. Det blir en form av premiering av värvård, när man får tillämpa ensidig odling och på grund av denna får ta till så kraftiga och giftiga bekämpningsmedel som det här är fråga om.

Jag tycker inte heller att det är i överensstämmelse med den uttalade målsättningen att säga att vi nu skall vänta på vad kemikommisionen säger innan vi vidtar åtgärder. Det här är ett kemiskt medel av den karaktären att det är tid att vidta åtgärder omedelbart, om man har en sådan här målsättning.

Anf. 85 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag vidhåller att prövningen av dessa frågor skall ske i den ordning som lagstiftningen föreskriver. Sedan har riksdagen och regeringen möjligheter att ta de initiativ som man önskar ta för att få en förändring av denna ordning och få en omprövning av lagar och bestämmelser. Jag har i mitt svar till John Andersson redovisat de åtgärder som regeringen vidtar i detta sammanhang för att få denna prövning till stånd.

Anf. 86 JOHIN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Men det är ändå regeringen som ytterst är ansvarig för den här frågan. Jag tycker det är litet fegt att krypa bakom produktkontrollnämnden i det här fallet. Om regeringen har en uttalad målsättning på detta område, då bör regeringen enligt min mening också vidta åtgärder, om man uppfattar införandet av nya bekämpningsmedel såsom stridande emot denna uttalade målsättning.

Jag tycker inte att man i det här fallet behöver avvakta kemikommissionen. I många frågor som sammanhänger med kemiska bekämpningsmedel bör man avvakta resultatet av kommissionens arbete och de åtgärder som den kommer att föreslå, men här handlar det om något nytt. Vi beträder här ett nytt område, och jag tycker därför att regeringen med verkligt allvar bör pröva om det är nödvändigt att använda dessa bekämpningsmedel och om man inte i stället skall använda de metoder som är de bästa, nämligen växtföljd och resistent sorter.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1982/83:144 till skatteutskottet

1982/83:168 till näringsutskottet

1982/83:172 till jordbruksutskottet

19 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1982/83:2293 till konstitutionsutskottet

1982/83:2294 till kulturutskottet

1982/83:2295 till finansutskottet

1982/83:2296 och 2297 till försvarsutskottet

1982/83:2298 till lagutskottet

1982/83:2299–2301 till justitieutskottet

1982/83:2302 till näringsutskottet

1982/83:2303 till jordbruksutskottet

1982/83:2304 till civilutskottet

1982/83:2305 och 2306 till arbetsmarknadsutskottet

20 § Anf. 87 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista uppförs arbetsmarknadsutskottets betänkande 21 främst bland två gånger bordlagda ärenden.

21 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1982/83:164 Nordiskt kultursamarbete m. m.

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

Om åtgärder på grund av att nya kemiska bekämpningsmedel kan komma till användning

- 1982/83:165 Verkställighet av avgöranden om vårdnad eller umgänge m. m.
1982/83:169 Nordiska ministerrådets allmänna budget för år 1984, m. m.

22 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1982/83:2307 av *Görel Bohlin m. fl.*

1982/83:2308 av *Rune Gustavsson m. fl.*

1982/83:2309 av *Lars Werner m. fl.*

1982/83:2310 av *Rune Ångström*

Vissa administrativa frågor inom den allmänna försäkringen, m. m. (prop. 1982/83:127)

1982/83:2311 av *Per-Olof Strindberg m. fl.*

Förslag till åtgärder för att åstadkomma snabbare avgöranden i skattebrottmål (prop. 1982/83:134)

1982/83:2312 av *Christer Firefelt*

1982/83:2313 av *Martin Olsson m. fl.*

Likvidation av aktiebolag m. m. (prop. 1982/83:139)

1982/83:2314 av *Börje Stensson*

Ändringar i narkotikastrafflagen (1968:64) (prop. 1982/83:141)

1982/83:2315 av *Gunnar Biörck i Värmdö*

1982/83:2316 av *Eric Hägelmark och Kerstin Ekman*

Ändrad indelning av försvarsmaktens personal, m. m. (prop. 1982/83:143)

1982/83:2317 av *Tore Claeson m. fl.*

1982/83:2318 av *Rolf Dahlberg m. fl.*

1982/83:2319 av *Kerstin Ekman*

1982/83:2320 av *Rune Torwald*

Ändring i 12 kap. 15 § jordabalken (prop. 1982/83:146)

1982/83:2321 av *Per Israelsson m. fl.*

1982/83:2322 av *Stig Josefson och Einar Larsson*

1982/83:2323 av *Knut Wachtmeister och Jan-Eric Virgin*

Jordbrukets kapitalförsörjning (prop. 1982/83:135)

1982/83:2324 av *Ulf Adelsohn m. fl.*

1982/83:2325 av *Ulf Adelsohn m. fl.*

1982/83:2326 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:2327 av *Sven Eric Lorentzon och Ivar Virgin*

1982/83:2328 av *Tore Nilsson och Hans Wachtmeister*

1982/83:2329 av *Martin Olsson*

1982/83:2330 av *Lars Werner m. fl.*

1982/83:2331 av *Lars Werner m. fl.*

1982/83:2332 av *Ivar Virgin och Sven Eric Lorentzon*

Vissa skogspolitiska åtgärder, m. m. (prop. 1982/83:145)

1982/83:2333 av Nils Åsling m. fl.

Vissa varvsfrågor, m. m. (prop. 1982/83:147)

23 § Anmäldes och bordlades

Skatteutskottets betänkanden

1982/83:36 Skatt på vissa kassetband m. m. (prop. 1982/83:95)

1982/83:37 Allmän energiskatt på fartygsbränsle (prop. 1982/83:99)

1982/83:38 Reglerna för skogskonto

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

1982/83:17 Anslag till sjukförsäkringen och vissa yrkesskadeersättningar
(prop. 1982/83:100 delvis)

1982/83:18 Anslag till folkpensioner m. m. (prop. 1982/83:100 delvis)

Trafikutskottets betänkande

1982/83:17 Anslag till Institut m. m. (prop. 1982/83:100 delvis)

24 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställes

den 12 april

1982/83:411 av Anders Svärd (c) till kommunikationsministern om bevarande av industrispåret mellan Kumla och Kvarntorp:

Vid den lokaliseringsprovning som ledde till regeringens ställningstagande beträffande placeringen av SAKAB:s centrala anläggning för behandling av miljöfarligt avfall talades om vikten av att det miljöfarliga avfallet skulle kunna transporteras på järnväg. Säkerhetsskäl angavs för detta ställningstagande, och detta redovisades också i pressmeddelande som dåvarande regeringen utfärdade i anledning av beslutet.

Det befintliga industrispåret är till största delen privatägt, och trafiken bedrivs av ägaren. Verksamheten är sedan flera år förlustbringande, och beslut om nedläggning har fattats om ej tillfredsställande uppgörelse angående kostnadstäckning kan åstadkommas.

Om nuvarande Kumla-Yxhults järnväg läggs ner, blir det omöjligt att förverkliga kravet på att det miljöfarliga avfallet till SAKAB i huvudsak skall transporteras på järnväg. En sådan utveckling kan inte accepteras.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga kommunikationsministern:

1. Är kommunikationsministern beredd medverka till att industrispåret mellan Kumla och Kvarntorp behålls, så att förutsättningarna bevaras att förlänga detsamma till SAKAB:s anläggning enligt regeringens beslut?

Nr 116

Tisdagen den
12 april 1983

*Meddelande om
frågor*

Tisdagen den
12 april 1983

*Meddelande om
frågor*

2. Är kommunikationsministern beredd medverka till att kostnaderna för detta inte till någon del övervältras på Kumla kommun?

1982/83:412 av *Alf Wennerfors* (m) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om langningen av spritdrycker:

I vilken mån tror statsrådet att langningen av spritdrycker kan minska om Systembolaget på prov etablerar en lördagsöppen jourbutik i Stockholm?

1982/83:413 av *Margó Ingvardsson* (vpk) till arbetsmarknadsministern om antalet beredskapsarbeten under sommaren och hösten:

Inför sommarmånaderna minskas alltid antalet beredskapsarbeten. Redan i maj gör exempelvis länsarbetsnämnden i Stockholm en minskning med 10 % jämfört med april. F. n. har vi rekordarbetslöshet, vilket bör motivera ett annat handlingssätt än det sedvanliga.

Anser regeringen att det i år finns skäl att inte minska antalet beredskapsarbeten inför sommaren i samma utsträckning som tidigare år, och kommer anslag att beviljas för beredskapsarbeten under längre tidsperiod, så att länsarbetsnämnderna redan nu kan planera för höstmånaderna?

25 § Kamraren åtskildes kl. 17.38.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert